Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1122 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1887 25 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1305

20 ՓԱՐԱ (ՃՇՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԱՌԱՒԱԿ ԳԱՐ ՕՐ ԵՒ ԻՏԷՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՀԱՂՈՐԴԻ.
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ՃՇՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ Հայոց Տարեկան	դահեկան արծաթ		160
» Վեցամսեայ	»	»	80
» Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց եւ տեղական Թղթատարով տարեկան	»	»	240
Գաւառաց համար եւ տեղական Թղթատարով վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	ֆրանք		56
» » վեցամսեայ	»		28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը նշանակութեան վրայ է. խմբագրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1887

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ

Անցեալ օր քանի մը ուշադրաւ հատուածներ քաղեր էինք Թայմսին Փոքր Ասիոյ Թղթակցին մէկ նամակէն. Այս Թղթակից որ անձնական ծանօթութիւն ունի Ատանայի, Գոնեայի և Պրուսայի կուսակալութեանց վիճակին վրայ, կեդրոնական Անատոլուի բարւոք վարչութեան համար գովեստիւ կը խօսի. Ճշմարիտ հաճոյք մը կը զգանք կարդալով այսպիսի նպաստաւոր վկայութիւն մը օտար երեւելի Թերթի մը օտարազգի մէկ Թղթակցին գրութեան մէջ. «Կեդրոնական Անատոլուի բարւոք վարչութիւնն առաջին տեսութեամբ անհասկնալի կրնան համարիլ «հարեւանցի դիտողը. Բայց ճշմարտութիւնն այս է թէ այդ ընդարձակ «երկրիդ մէջ, ուր մինչեւ բաղդատ «աղդութիւնը կը բնակին, կենաց և «ընչից կատարեալ ապահովութիւն կայ. «ոճրագործութիւնն անծանօթ է գրէ«թէ. գիւղացիք չափազանց տուրքե«րու չեն ենթարկուած, և ո՛և է տե«սակ հարստահարութիւն չեն կրեր, «այլ ըստ արտաքին երեւոյթին գոհ «և զուարթ են, և անձնուէր են այն «Փատիշահին զոր երբեք չեն տեսած, «և որոյ սիրոյն համար իրենցմէ չատեր «տուած են իրենց արիւնն առանց բը«նաւ ամսական ակնկալելու. ոստիկա«նութիւնն ալ գործօն և ազդեցիկ է, «և կրօնային խռովութիւնք մարդու «միտքէն չեն անցնիր. մէն մի գաւառի «և գաւառակի ներքին կազմակերպու«թիւնը կատարեալ բարեկարգութեան «մէջ կը գտնուի, և դատական արդա«րութիւնը լաւագոյն վիճակի մէջ «է քան չատ մը արեւմտեան Պետու«թեանց մէջ.» Այս բարւոք կացութեան պատճառները բննելով, մահմետական կրօնին Անատոլուի գիւղացւոց բարքերուն վրայ ըրած ընտիր տպաւորութիւնն յիշելէ ետք, Թղթակիցը կը բացատրէ թէ ամէն նահանգի և գաւառի մէջ պաշտօնեայք կուսակալ կամ կառավարիչ փաշայի օրինակին կը հետեւին, և փաշայք ուշադիր և հոգածու են բարւոք վարչութեան, «որովհետեւ գաւառներէն եկող գան«գատներ ամենայն փութաջանու«թեամբ ի նկատ կառնուին Կ. Պոլսոյ «մէջ, և զանցառու կառավարիչք չու«տով պաշտօնանկ կը լինին. ուստի, «կառավարիչք կը զգան թէ յոռի վար«չութիւն մը անանպատ է նոյն իսկ ի«րենց անձնական շահերուն, և չեն «թողուր որ անկարգութիւն տիրէ ի«րենց գաւառներուն մէջ, Կ. Պոլսէ և «Իզմիրէ դուրս մարդ Անատոլուի մէջ «գտուն ուրեք զինուորի երես կը տեսնէ. «բայց փաշային կամքն և քանի մը ոստիկանաց աշկոյութիւնը բաւական «կը լինին հանդարտ և բարեկարգ վի«ճակի մէջ պահելու կեդրոնական Ա«նատոլուի ներսի գաւառները.»

Մեր անատոլեան գաւառք կը գրտնուին ընդ ուղղակի կառավարութեամբ Ներքին գործոց Նախարարութեան, և երբ օտարազգի դիտողներն անգամ գոհութիւն կը յայտնեն այդ գաւառաց բարւոք վարչութեան համար, պատշաճ է և արդար է որ յայտմասին Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշայի հոգածութիւնն և աշխատութիւնը գովեստիւ յիշուին.

Ապաքէն, Փոքր-Ասիայեն վերջերս մեզ ուղղեալ Թղթակցութիւնք և տեղեկութիւնք պարտ կը դնեն մեր վրայ՝ գոհունակութեան սոյն պարտաւորութիւնս հրապարակաւ մատուցանելու. Մեր Թղթակիցք շնորհակալութեամբ կը նշանակեն երաշտութեան և սովամահութեան դէմ Վեհ. Սուլթանին բաղձանաց համեմատ Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին ձեռք առած ազդու միջոցներն, որք ճչդիւ և անխափան գործադրելով, մեծ բարիք մը պիտի լինին գաւառացի ժողովրդեան. Բայց վերջին ժամանակներս գաւառներէն մեզ ուղղեալ գոհացուցիչ ծանօթութիւնք երաշտութեան և սովու վերաբերեալ տնօրինութիւններէն զատ ուրիշ հանրօգուտ տնօրինութիւններ ևս կը յիշէին. Օրինակի համար, կառուցիներու կամ խճուղիներու շինութիւնն, որ Վսեմ. Միւնիր փաշայի ազդու վարչութեան ներքեւ գովելի փութաջանութեամբ յառաջ տարուած է և յառաջ կը տարուի, մեծ նշանակութիւն մ'ունի երկրին տնտեսական վերածնութեան և բարւոք վարչութեան տեսութեամբ. Իզմիրի անմիջական շրջակայքն ի բաց առեալ, Անատոլուի ներսերն աւազակութեան ջնջումն ևս կրնանք վերագրել Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին կողմէ տրուած ազդու հրամաններու, ևն.

Զենք զարմանար այսպիսի գոհացուցիչ ծանօթութիւններ ստանալով Ներքին գործոց Նախարարութեան տընօրինութիւններուն համար. Վսեմ. Միւնիր փաշայի անձնական արժանիքը, ձեռնհասութիւնն և վարչական նախանձախնդրութիւնն յայտնի են ամէն ոնոց որք քիչ չատ առիթ ունեցած են մօտէն ճանչելու զինք և իր պաշտօնավարութիւն. Ո՛չ միայն իբրեւ կարող վարչական մարդ, այլ և իբրեւ հմուտ երկրագէտ իւր փորձերը տուած է Ն. Վսեմութիւն. Ամենքս ալ բաչ կը յիշենք Ն. Վսեմութեան Երմտական Նախարար եղած միջոցին ցուցած բարեկարգական գործունէութիւնն, որուն բարերար արդասիքը կը վայելէր Մալիյէն, համեմատապէս դիւրին կացութիւն մը ունենալով յայնժամ. եթէ այսպէս բովանդակ երկրին համար օգտակար է Վսեմ. Միւնիր փաշայի պաշտօնավարութիւնը, մեզ Հայոց համար գոհունակութեան մասնաւոր շարժառիթ մը կայ երբ կը յիշենք թէ իւր երկարամեայ պաշտօնավարութեան միջոցին Վսեմ. Միւնիր փաշա միշտ գնահատող գտնուած է Ցերութեան հպատակ հայ ազգութեան հաւատարիմ և անձնուէր զգացմանց, և յորմէ հետէ Ներքին գործոց Նախարար է, արդեամբ ցոյց տուած է իւր այս գնահատութիւն. Ինչպէս Օսմ. Տէրութեան ամէն հին և փորձառու Նախարարք, Վսեմ. Միւնիր փաշա ևս բաչ գիտէ թէ ինչպիսի զօրաւոր կապերով Հայք ո՛չ միայն Նիւթապէս այլ և բարոյապէս կապուած են այս մեծազօր Տէրութեան հետ. Իւր բնաձիր ուշմութեամբ Ն. Վսեմութիւն գիտէ կարեւորութիւն չտալ օտար և թշնամի տարրերու մերկապարանոց զրպարտութեանց, երբ արեւու լոյսին պէս պայծառ կը փայլին հինգ հարիւր տարիներու երկար շարքի մը մէջէն՝ Թուրքիոյ Հայերուն օսմանեան հաւատարմութեան զգացումներն. Ուստի, եթէ ընդհանուր երկրին համար բարեբաստութիւն մ'է Վսեմ. Միւնիր փաշայի պաշտօնավարութիւնը, մեզ Հայոց համար գոհունակութեան մասնաւոր մեծ առիթ մ'է նա. Իւր պատուաբեր պաշտօնավարութեամբ նոյն իսկ օտարազգեաց հրապարակային գովեստներուն արժանանալով, Վսեմ. Միւնիր փաշա անշուշտ հարազատ Թարգման և հաւատարիմ գործադրիչ կը հանդիսանայ մեր Օգոստափառ Վեհապետին երկրաչէն խորհրդոց.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԳԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Թայմսին Վիէննայի Թղթակիցը կը հեռագրէ.

«Պուլկարիոյ մասին Թուրքիոյ առաջարկութեան Ռուսիոյ կողմէ տրուած պատասխանը պիտի ծառայէ միայն դիւանագիտական նոր Թղթակցութիւն յառաջ բերելու, բայց գործնական արդիւնք մը չպիտի ունենայ. Ռուսիա կը հաւանի որ Ռուսական Խնամակալին կամ Իշխանական Տեղակալին հետ օսմանեան պատուիրակ մ'ևս զրկուի, բայց պայմանաւ որ առաջնակարգ դերը կատարէ ռուսական պատուիրակն, և կը խնդրէ որ երկուց պատուիրակաց պաշտօնավարութեան պայմանաժամն երեքէն չորս ամսոյ բարձրացուի. Իսկ թէ երբ Պուլկարիա ընդդիմանայ, Թուրքիա եւ Ռուսիա ինչ պէտք է ընեն՝ ռուսական պատասխանագիրն այս մասին որոշ բան մը չըսեր, այլ միայն կը տրամադրէ որ Ֆերտինանտ Իշխան գահէն հրաժարի երբ դերիշխան Պետութիւնէն հրաման մը տրուի այս մասը.

«Այժմ, ռուսական ծանուցագիրը Բ. Դրան կողմէ պիտի հաղորդուի մեւս Տէրութեանց, և անտարակոյս ամենէն առաջ Գերմանիոյ Պիզմարք Իշխան պիտի պատասխանէ որ եթէ Տէրութիւնք հաւանին օսմանեան առաջարկութեան, Գերմանիա առարկութիւն չպիտի ընէ. բայց առարկութիւնք անշուշտ պիտի լինին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, Իտալիոյ և Անգլիոյ կողմէ, և Բ. Դուռը պիտի կրնէ նախկին առաջարկը թէ «Բանակցութիւնք պէտք է վերսկսին նոր հիման մը վրայ». Այսպէս դիւանագիտական խօսակցութիւնք կրնան երկար տեւել, մինչ Պուլկարք իրենց ընթացքը կը շարունակեն անտարբեր.

«Երկար ժամանակէ ի վեր յայտնի է թէ ո՛չ Ռուսիա ո՛չ Թուրքիա միտեալ են գահավիժելու Պուլկարիոյ խնդրոյն լուծումն, ազդու և արագ տնօրինութեամբ մը. Ռուսիա կորուսած է Պուլկարիոյ մէջ զիւր ազդեցութիւն վերստանալու յոյսն, և ամէն բան կանկնակէ այժմ Պուլկարիոյ մէջ իսկ ներքին խռովութեանց ծագումն. Թուրքիա գժգոհ չէ ռուսական անյաջողութենէն, և իւր հանդարտ քաղաքականութեամբ կը դիտէ անցած դարձած բաներն, որոշած լինելով ծանր հետեւանք ունեցող ո՛և է տնօրինութիւն չընել ի գործադրութիւն ռուսական սպառնալից ընդդէմ Պուլկարիոյ. Գալով Ֆերտինանտ Իշխանին, նա ապահովէ ընդ պաշտպանութեամբ Պ. Պ. Սգամպուլովի, Սգոլովի և Սգրանսքիի, որք օսմանեան ծանուցագրերուն կը պատասխանեն միշտ պաշտօնական ուղիղ և պաշտաշճ ոճով, ցոյց տալով իրենց բանիւք խորին հնազանդութիւն առ գերիշխան Պետութիւն.»

ԹՈՒՐԲԻՆ ԵՒ ՄԱՃԱՌՔ. Մայրաքաղաքս Եւրոպեան լրագրաց ուղղեալ Թղթակցութիւնք քաղաքական կարեւորութիւն կուտան մաճառ հիւրերուն Կ. Պոլսոյ մէջ գտած սիրալիր ընդունելութեան, և Թուրքաց ու Մաճառաց արտայայտած փոխադարձ մտերմական զգացմանց. Նկարագրելով քաղաքապետական պարտիզին մէջ տրուած հացկերոյթն, և Թուրքօ-մաճառական համակրանք ցոյց տուող բաժակները, Թայմսին Թղթակիցը կըսէ թէ «Արեւելեան քաղաքական գործոց արդի վիճակին մէջ, այս պարզագոյն յայտուկ նշանակութիւն մը կը ստանայ». Անժխտելի է թէ Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ Թուրքիոյ և Աւստրիոյ միջեւ շահուց համերաշխութիւն հաստատող գլխաւոր պարագայն է մաճառ ազգին դիրքն Հապսպուրկեան Տէրութեան մէջ. Մաճառք և Օսմանցիք ո՛չ միայն ցեղային նմանութիւն այլ և քաղաքական համերաշխութիւն ունին, իրենց անկախութիւնը պաշտպանելու համար ընդդէմ օտար և այսպես Տէրութեանց որովք պաշարեալ են. եթէ միայն Աւստրիոյ մեծար, նա կրնար Գերմանիոյ չափ անտարբեր քաղաքականութիւն մը բռնել Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ. Բայց Մաճառք Աւստրիացիներէն աւելի կը հակառակին մօտերվին յառաջխաղացութեան Դանուբի հարաւակողմն, և Մաճառաց զգացումն և ազդային ինքնապաշտպանութեան քաղաքականութիւնն ի հարկէ կազդէ աւստրեան Տէրութեան ընդհանուր քաղաքականութեան. Օսմանցիք կը զգան դայս, եւ կը համակրին Մաճառաց. Իսկ Մաճառք կը համակրին Օսմանցւոց, ո՛չ միայն զի Թուրքիա անցելոյն մէջ ամէն վտանգ աչքն առնելով հովանաւորած է մաճառ հարեւանաբերներն, այլ նաեւ զի Օսմ. Տէրութեան կանգուն մնալն ապահովութիւն մ'է Արեւելից ամէն ազգերուն և Մաճառներուն համար ալ, ընդդէմ ռուսական գերիշխանութեան, յորմէ Մաճառք կ'երկնչին ամէն ազդէ աւելի.

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ. Մինչեւ իսկ եթէ քաղաքական դժուարութիւնք չկենային Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ, առեւտրական դաշնագրոյ խնդրոյն նկատմամբ երկուց երկրաց միջեւ տիրող ծանր անհամաձայնութիւնք բաւական պիտի լինէին երկու դրացի ազգերը կէս մը թշնամական վիճակի մէջ պահելու. Իտալիոյ և Գերմանիոյ միջեւ բարեկամական յարաբերութեանց մտերմանալն և մինչեւ իսկ Գերմանիա-Իտալիան դաշնագրոյ մը կընքումը բնականապէս չատ դէպ այրով դիտուած են ի Ֆրանսա, և Ֆրանքօ-Իտալեան զգացումները դառնացուցած. Բայց ազդէն ամենէն աւելի դրդռող չարժառիթն են Նիւթական շահերը. Ֆրանքօ Իտալեան առեւտրական դաշնագրոյն պայմանաժամը կը լրանայ առաջիկայ յունուար 1ին. Իտալիա յայտարարեց թէ չպիտի նորոգէ զայդ դաշնագիր, և Իտալիոյ Խորհրդարանը, պաշտպան-գրութեան յարելով բոլորովին, մաքսերն ա՛նչափ բարձրացուց, որ գրեթէ չատ մը տեսակ վաճառաց յիտալիա մուտքն արգելքի տակ դրաւ. Օրինակի համար, գինւոյ վրայ մաքսը չորս ֆրանքէն բան ֆրանքի բարձրացուց, և հանքային ջուրց վրայ մաքսը կէս ֆրանքէն հինգ ֆրանքի հանեց. բանուած մետաքսին մաքսը քառապատկեց. Իտալիա երեք պատուիրակ զրկեց ի Ֆրանսա, բանակցելու նոր դաշնագրոյ մը կնքման համար, բայց պայման դրնելով որ Իտալիոյ Խորհրդարանին քուէարկած ընդհանուր սակագինն հիմ բռնուի բանակցութեանց. Ֆրանսա չընդունիր այս հիմ. զի մաքսերն ա՛նչափ բարձրացած են խստական ընդհանուր սակագնոյն մէջ որ Իտալացի պատուիրակներն ո՛րչափ ալ զիջում ընեն, Ֆրանսայի համար ընդունելի չափ մը չեն կրնար դնել մաքսերուն. Իսկ Իտալիա չընդունիր որ յունուար 1ին լրացող դաշնագիրն հիմն լինի նոր դաշնագրոյն բանակցութեանց. Այս պայմանաց մէջ, նոր դաշնագրոյն կնքումն յառաջ չերթար, և այս անհամաձայնութիւն ի մասին Նիւթական շահուց՝ չատ դէպ տպաւորութիւն մը կընէ երկուց ազգաց զգացումներուն վրայ, որ լրագրական հրատարակութեամբ կարտայայտի, որչափ ևս Իտալիոյ և Ֆրանսայի գլխաւոր լրագիրք չանան խնայել միմեանց. Ֆրանսացիք կը սպառնան Իտալացւոց, և Իտալացիք կը փոխարինեն սպառնալիքը. Ֆրանսացիք կը յիշեցնեն թէ առեւտրական նոր դաշնագրոյն կնքման մէջ իրենք Իտալացւոց չափ շահ չունին. զի Իտալիոյ Ֆրանսային գնած վաճառքն 100ին 50 աւելի է Ֆրանսայի Իտալիային գնած վաճառքէն. Նաև երկու երկիրներն (երկու միլիառ) ֆրի արժողութեամբ իտալեան թուղթեր կը գրտնուին Ֆրանսացւոց ձեռքը. Ցնոտական պատճառներով Ֆրանսայի հետ խզում մը վտանգալից է Իտալիոյ համար. Բայց Իտալացիք ալ կը պատասխանեն թէ Ֆրանսա ո՛չ միայն տնտեսական այլ և քաղաքական շահեր ունի չվշտացնելու Իտալիան. զի ցայս վայր այս կրկին տեսութեամբք Իտալիոյ բարեկամութիւնն ո՛րչափ օգտակար եղած է Ֆրանսայի, Իտալիոյ հետ յարաբերութեանց խզումը նոյնչափ վնասաբեր կրնայ լինել Ֆրանսայի. Այսպէս, ո՛չ միայն Գերմանիա այլ և Իտալիա փորի ցաւ մ'են Ֆրանսայի համար, որ, իւրումն դժբախտութեան, գէթ Անգլիոյ հետ չատ բարեկամական վիճակի մէջ չէ այս միջոցիս. Արդեօք Ռուսիոյ կեղակարծ բարեկամութիւնը կը զօրէ՞ փոխարինել Ֆրանսայի շուրջն համախմբեալ այս ամէն թշնամութիւնները կամ հակակրութիւնները՝ հրատապ հարց մ'է այս միջոցիս Ֆրանսացի հայրենասէրներուն համար.

ԱԻՍՏՐԻԱ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. Սբ. Զարլզ Տիլը, որ վայելեց Վեհ. Սուլթանին արքայավայել հիւրասիրութիւնը, տարւոյս առաջին վեցամսեայ մէջ հրատարակած կարգ մը քաղաքական նշանաւոր տեսութիւններովն, ի մէջ այլոց ցոյց տուած էր աւստրո-մաճառ Տէրութեան զինուորական տկարութիւնն, աւստրո-մաճառ բանակին իրմէ ակնկալուած ծառայութիւնները մատուցանելու անկարողութիւնն, և Ռուսիոյ զինուորական տեսութեամբ անբաղդատելի գերազանցութիւնն Հապսպուրկեան Տէրութեան վրայ. Նոր դէպք մը որ այս օրերս չատ գայթակղութիւն կը պատճառէ Վիէննայի մէջ, Սբը Զարլզ Տիլի ծանրակշիռ եզրակացութիւններն հաստատելու կը ծառայէ. Արշիդուքս Եոհան, որ հրամատարն էր Լիմնի զօրաբանակին, քանի մը օր առաջ պաշտօնէն հանուեցաւ. կէս-պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ թէ Արշիդուքսը պաշտօնէն հանուած էր իւր իսկ խնդրանօք, և կը կարծուէր թէ գործն հոս պիտի վերջանար. Բայց ահա Եոհան Արշիդուքսը Լոնտոնէ հրաժեշտի գիր մ'ուղղեց իւր զօրաց, որով կ'ակնարկէ ցաւալի պարագաներ որք պատճառ եղած են իւր հրաժարման, և որոշապէս կը հասկցնէ թէ իւր յօժարկամօք հրաժարած չէր Լիմնի զօրաբանակին հրամատարութենէն. Ճշմարտութիւնն այս է թէ Եոհան Արշիդուքսը միշտ համարձակապէս կը խօսէր աւստրո-մաճառ բանակին թերի կողմերուն վրայ զոր իւր պաշտօնին բարձրութեան հաւասար չէր գտներ, ճիշդ ինչպէս Սբը Զարլզ Տիլը, և կը կասկածուի թէ աւստրո-մաճառ բանակին վրայ խիստ դիտողութիւններ պարունակող տետրակ մը որ մի քանի ամիս առաջ հրատարակեցաւ ի Լայբզիկ, Արշիդքսին ներշնչմամբ գրուած էր. Իւր մեծաւորք այս մեծ յանցանքս չներեցին համարձակախօս

—)(67)(—

ԹԵՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԹԷՌԷՋ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՖԻՆԱԽՆԴԻՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Ե.

Ժան-Մառգի առաջին հարցաքննութիւնն եւ խուզարկութիւնն աւարտած լինելով, Գ. ոը Վատ ա՛լ գործ մը չունէր դղեկին մէջ.

Խնդրեց Գ. ոը Դէէգուսէ որ իւր կառքերէն մին տայ իրեն, ոչ թէ իրեն համար—իւր կառքն հետ բերած էր—այլ երիտասարդին համար, որում կ'ուզէր խնայել տաբոխին եւ գործարանին շուրջը խառնուած բանւորաց անգութ եւ հեռաքրքիր նայուածքները.

Ժան-Մառգ տխուր ժպիտով մը շնորհակալ եղաւ նմա իւր այս հոգածութեան համար.

Սամսոն չէր կրնար համոզուիլ թէ պիտի տանին իւր բարեկամը.

—Այսպէս, կ'ըսէր, իրա՞ւ է այս, կը ձերբակալէ՞ք զնա.

Դատաւորն, առանց պատասխանելու, հաստատական նշան մ'ըրաւ.

Եւ Սամսոն բիրտ ձայնով կը կրկնէր, ուրիշ բան չգտնելով յայտնելու համար իւր կսկիծն, իւր զայրոյթն, իւր ապշութիւնն.

—Ի՞նչ տխմարութիւն է այս, ի՞նչ տխմարութիւն.

Ցեռոյ յանկարծ իւր թեւերուն մէջ առաւ Ժան-Մառգն եւ բոլոր ուժովը սեղմեց, արտասուելով նորա կուրծքին վրայ.

—Գնա՛, բանէ մը մի՛ վախնար, ըսաւ. ցո՛ր ալ կենդանի եմ, անհնար է որ զըբաղդութիւն մը պատահի քեզ... Առաջին անգամը չէ որ վտանգի մէջ կը գտնուիս... Առաջին անգամը չէ որ կ'ազատեմ զքեզ...

Եւ դուրս ելաւ, չիրնալով այլ ևս անդ մնալ.

Որովհետեւ գլուխը կրակի մէջ էր, աչքերն արիւնով լցուած, եւ ականջները կը դանչէին, ուզեց պարտէզն իջնել ազատ օդ ծծելու համար, վերսին առնու համար իւր պալարիւնութիւնն, ինչպէս եւ խորհելու համար որպէս զի անյապաղ միջոց մը գտնէ ի փրկութիւն Ժան-Մառգի, երբ սպասաւոր մը, որ սանդուղին վրայ նմա կ'սպասէր, աշխուժիւ մօտեցաւ նմա.

—Օրիորդ Թէէդէ ձեզ կ'սպասէ սրահին մէջ, ըսաւ.

Վազեց անդ դնաց. Թէէ՞դ. եթէ խորհո՞ւրդ կարդնէր նմա. Կանայք, այս յուսահատ կացութեանց մէջ, հրաշալի ներշնչումներ կ'ունենան յանախ.

Երբ սրահը մտաւ, կանգ առաւ սոսկմամբ.

Թէէդ անճանաչելի էր. Մահասպ դժգունութիւն մը տարածուած դէմքին վրայ, շրթունքը գունատ, աչքերը չոր ողողուն՝ սաստիկ տենդէ մը, հագիւ կրնար ոտքի վրայ կենալ, որպէս թէ նոր ելած լիներ երկար եւ ցաւալից հիւանդութենէ մը.

Երկու քայլ առաւ դէպի Սամսոն, յետոյ թիկնաթոռի մը մէջ ինկաւ, եւ հագիւ այժ ունեցաւ նշան ընելու նմա որ իրեն մօտենայ. Երիտասարդը նորա քով դնաց.

—Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ, ըսաւ մանկամարդ աղջիկը խղդուկ ձայնով մը.

—Գարշելի բան մը, ծաղրելի եւ սոսկալի բան մը... Ժան-Մառգը կ'ազատատանեն... Ժան-Մա՞ռգը... թէ նաղիվէն սպաններ է.

—Սակայն անշուշտ դիւրաւ արդարացուց ինքզինքն...

—Ընդհակառակն, փաստերը ջախջախիչ են, ամէն բան հակառակ է նմա...

—Ըսել է՞...

—Կը ձերբակալեն զնա... Մէկ պահէն պիտի տանին... Ա՜հ, կ'իմանա՞ք սա կազդին թաւալումն որ կը հետանայ... Ժան-Մառգն է որ կը տանին, ոստիկանաց ընկերակցութեամբ.

Մանկամարդ աղջիկն ոտք ելաւ մեքենական շարժմամբ մը, գնաց դէպի բաց պատուհանը, վար ծռեցաւ, եւ առանց խորհելու, առանց մտածելու թէ Սամսոն հոն էր, կը լսէր զինքը.

—Ժան-Մա՞ռգ, Ժան-Մա՞ռգ...

Ապա, յետս ընկրկելով, եկաւ նուաղեալ ինկաւ թիկնաթոռին մէջ.

Եւ այդ աղաղակին մէջ այնքան անճկութիւն, այնքան սաստիկ յուսահատութիւն կար որ Սամսոն յանկարծ կարդաց նորա հոգւոյն մէջ, իբր թէ փայլակ մը լուսաւորած լիներ նորա սուրբ եւ խորհրդաւոր խորութիւնները...

Եւ այնքան կսկծելի եղած էր յայտնութիւնն, ու վերքն այնքան ցաւաթիթ, որ երկու ձեռքով սեղմեց սիրտն եւ չկրցաւ զսպել հեծկլտանք մը.

—Կը սիրէ՞ զնա, կը սիրէ՞ զնա.

Եւ մոռցաւ Ժան-Մառգն եւ նորա վերագրուած ոճիրն, եւ այն եղբայրական բարեկամութիւնն որ կը զբաղէր զիրենք. Մոռցաւ Թէէդը նուաղեալ, եւ իւր վարագ նախանձութեան յոյզերուն անձնատուր եղաւ.

—Ըսել է կը խաբէի՞ն զիս. Ան՞ արդեօք ենք.

Իւր ձեռները, մազերուն մէջ կծկեալ, կարծես կ'ուզէին ջախջախել իւր գանկն ահեղի սեղմամբ մը.

Իւր բոլոր տարակոյսները կը վերածնէին միանգամայն, եւ իւր երբեմնի բոլոր կասկածներն, եւ Թէէդի ու Ժան-Մառգի փոխանակած ակնարկներն, եւ այն արիածներն յոյս Ժան-Մառգ տարօրինակ զուգադիպութեամբ մը ներկայ գտնուած էր Թէէդի օգնութեան հասնելու համար... եւ անտառապահին տան սիրասդղ տեսարանն... եւ դեռ ուրիշ չատ բաներ...

Միանգամայն հաւատացած էր Ժան-Մառգի տուած բացատրութեանց...

Հաւատացա՞ծ էր. Այնքա՞ն կը սիրէր Ժան-Մառգը.

Ի՞նչքան տխմար էր.

Եւ անտարակոյս ամէն մարդ դիտէր. գործին գաղտնիքը.

Ամէն ոք տեղեակ էր այն իրողութեան զոր ինք այսօր մ'ոյն կ'իմանար.

Ամէն ոք. Մինչեւ իսկ Գլէման, որովհետեւ օր մը ուզած էր յայտնել, հրկիզեալ զրկարանին մօտ գտնուած արծաթեայ տուփին փոխարէն, զինքն հեռաքրքրող գաղտնիքը.

—Ո՜հ, պէտք է որ գիտնամ, մրմնջեց հէգ երիտասարդն, եւ որովհետեւ Գլէման կրնայ ամէն բան ըսել ինձ, զնա՛ պիտի հարցաքննեմ.

Դէպի դուռը խոյացաւ, այլ նոյն միջոցին դուռը բացուեցաւ եւ մարդ մը ներս մտաւ.

Գլէմանն էր.

Սամսոն ուղղակի նորա մօտ դնաց.

Գլէման, ի տես նորին, վարանման չարժում մ'ըրաւ եւ մեքենաբար նայեցաւ դէպի դուռն.

Ցեռոյ նայեցաւ Թէէդի որ նուաղեալ փռուած էր թիկնաթոռին վրայ, յետոյ երիտասարդին.

—Կը յիշէ՞ք, ըսաւ Սամսոն, օր մը ըսիք ինձ. «Փոխանակութիւն մը կ'առաջարկեմ... Ինձ դարձուցէք լուցկիի տուփս եւ ես ձեզ կը հաղորդեմ այն գաղտնիքը զոր գիտնալ կ'ուզէք».

—Շատ լաւ կը յիշեմ.

—Ի՞նչ գաղտնիքի վրայ կը խօսէիք.

—Ինձմէ աւելի լաւ գիտնալու էք. Եթէ չէք գիտեր, ձեզ համար կարեւորութիւն չունի.

Սամսոն, որ դժգոյն էր, բոլորովին կարմրեցաւ.

—Արդարեւ կը մակաբերեմ թէ ի՞նչ բանի ակնարկութիւն կ'ընէիք.

—Ուրեմն ա՛լ ի՞նչ կ'սպասէք ինձմէ.

—Ձեր առաջարկած փոխանակութիւնը...

Կը վարանէր, կը դողդողար...

—Էյ, վերջը՞, կ'ըսէր Գլէման ցուրտ ժպիտով մը.

—Կ'ընդունիմ.

—Թիչ մը ուշ է. ա՛լ հիմա բնաւ փոփոխ չունիմ եւ սառնալու լուցկիի տուփս... շատ հասարակ բան մ'էր այն եւ ուրէն նորա տեղ ուրիշ մը դնած եմ.

—Ոչ, ըսաւ Սամսոն անտարբերութեամբ, անոր արժէքը կը կայանայ վրան փարագրուած սկզբնատառերուն մէջ, մանաւանդ որ մեր հրկիզեալ զրկարանին մօտ գտնուած է... Ժան-Մառգ եւ ես միայնակ չէինք երբ գտանք զայն եւ եթէ երբեք դատական իշխանութիւնն իմանար այս փոքր մէջագէպը... դատական իշխանութիւնը շատ կասկածոտ է... պիտի ուզէր ամէն բան հասկնալ, պիտի փնտռտէր, թերեւս շատ բաներ երեւան պիտի հանէր...

Գլէման պահած էր իւր պաղարիւնը.

—Պահեցէք այդ տուփն, ըսաւ. Գալով այն գաղտնիքին զոր կը փոխարինէք դիտնալ, չեմ զլանար ձեզ... Կը սիրէ՞ք Թէէդը...

—Կը սիրե՛մ, ըսաւ Սամսոն խուլ ձայնով մը.

—Կուզեա՞ն խնդրեցնել զնա.

—Իւր խօսեցեալն եմ.

(Շարունակելի)

և անկեղծ Արշիդքսին, և երկու անգամ իւր կարգը գալուն հակառակ՝ իրեն պայծռնական յառաջիմութիւն ղլանալէն յետոյ, այժմ պաշտնէ հանեցին զնա։ Որովհետեւ Արշիդուքսը Աւստրիոյ Կայսերական գերդաստանին մէկ երեւելի անդամն է, այս պարագայքը բնականապէս շատ ուշադրութիւն կը գրաւեն, և ո՛չ նուազ դայթակղութիւն կը պատճառեն Աւստրիոյ պերճ դասուն մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ

Ցառաջիկայ տարի պիտի լրանայ ինն հարիւր տարին յորմէ հետէ Ռուսիա ընդունած է քրիստոնէութիւնն. այս առթիւ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Ռուսիոյ շատ կողմերն, մանաւորապէս Քիեվի մէջ, որ եղած է քրիստոնէութեան ծաւալման կեդրոնը։ Ռուսիոյ քրիստոնէական այս մեծագոյն հանդէսը պիտի տեւէ երեք օր, այն է յուլիս 14, 15 և 16։ Իւրաքանչիւր հանդէսն առանձին երեւոյթ պիտի ունենայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բաղէչէն հետզհետէ առնուած լուրեր շատ դէշ գոյներով կը նկարեն տեղւոյն ազգային գործոց վիճակն։ Ազգ. ժողովներն անուամբ միայն գոյութիւն ունին։ Վարժարանք սակերպարան վիճակի մը մէջ կը գտնուին։ Կարմրակայ ազգ. վարժարանը միայն փոքր ինչ իւր դիրքը կը պահէ, այն ալ չնորհիւ մէկ երկու ազնուամիտ անձանց մասնաւոր հոգատարութեան։ Հռոմէականութիւնն որ ասկից մէկ երկու տարի առաջ երբեմն անուանական տուն ժողովուրդ ունէր, այսօր, չնորհիւ Հ. Ստեփանէ ճուռտիեանի հնարքներուն, սոնէ աւելի տուն ունի։

Վսեմ. Տր. Ստեփան փաշա Ալանեան մայրաքաղաքս հասաւ երէկ։

Եւդոկիայէն կը գրեն մեզ թէ Արժ. Սահակ Մ. Վ. Այվատեան, որ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կողմէ վիճակին առաջնորդական տեղապահ անուանուած է, իւր խոհական ընթացքով եւ հաստատամտութեամբ արդէն սիրելի հանդիսացած է ժողովրդեան եւ կը նկրտի երկպառակութիւնները ջնջել և խաղաղութիւնը վերահաստատել։

Ցառաջիկայ կիւրակէ օր (Հոկտ. 4), ըստ նպանական սովորութեան թաղիս Ս. Եկեղեցւոյն տօնախմբութեան օրն լինելով, տեղւոյս քարոզիչ կէօմրիւքճեան Դեր. Տ. Մովսէս Մ. վարդապետ հանդիսաւորապէս Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ և քարոզ պիտի խօսի, զոր ի գլուխ թիւն բարեպաշտ ազգայնոց և թաղեցւոց կը ծանուցանենք։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհ. Թօփքաշուի

Ատենադպիր — Ատենապետ

ՏԻԳՐԱՆ ՈՒՆՃԵԱՆ — ՆԻԿՈՂՈՍ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

87 սեպտ. 30 — 1228

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Սանիյէ Միւթէմայիզ աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան ընդհանուր սպայակոյտի ճիւղին քարտուղարներէն ճէլալ պէյի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Մաղնիսի առեւտրական դատարանի նախագահ Մահմուտ պէյի և Էնկիւրիի Զօրում դատարանի դատաւոր Բէրդեվ պէյի։

Սալիսէի աստիճան՝ Մանատքրի Եվդաֆի հաշուակալ Ահմէտ Բասիմ էֆէնտիի, Գոսօլայի Եվդաֆի հաշուակալ Օսման Նուրի էֆէնտիի և Մարտինի Եվդաֆի տնօրէն Մէհմէտ Շահին էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Երուսաղեմի կառավարիչ Բէուհի փաշայի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Բարիզու հելլենական դեսպանատան քարտուղար Պ. Անաքիրօի որ վարած է նաեւ Պերլինի հելլենական փոխ-հիւպատոսութեան և Եէնի Շէհէրի խառն յանձնաժողովոյ անդամակցութեան պաշտօնները։

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

(Մասնաւոր հեռագիր Լ. Հերբերտի։)

ՍՈՖԻԱ, Երեւշաբթի։ — Կիւրակէ օրը Պուլկարիոյ և Արև. Ռումելիի մէջ կատարուած երեսփոխանական ընտրութեանց արդիւնքն ընդհանրապէս նըպաստաւոր է կառավարութեան։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնն հաղիւ 35 երեսփոխան պիտի ունենայ Սոպրանիյէին մէջ։ Ընտրական գրեթէ ամէն շրջանակներու մէջ բարեկարգութիւն կը տիրէր, և բաց առեալ քանի մը վայրէ յորս տեղի ունեցան ի սորուն նըշանակեալ միջադէպք։ Արև. Ռումելիի խստամ բնակիչք մասնակցեցան ընտրութեանց։ Կանխաւ իմաց տրուած էր կառավարութեան թէ օտար երկիրէ եկող գործակալք — աշակցութեամբ գաղթականաց ոմանց որք յաջողած էին երկիրը մտնել — պատրաստութիւններ տեսած էին ընտրութեանց օրն ուրեք ուրեք խռովութիւններ յարուցանելու համար։ Սակայն ժողովուրդն ակամէ չկամեցաւ այս խռովարարաց և չհետեւեցաւ անոնց։ Բէկինայի, Բուդլովիձայի և Ռահովիձայի մէջ ծանր խռովութիւնք ծագեցան, սակայն զինուորական զօրութիւնք բարեկարգութիւնը վերահաստատեցին այդ քաղաքաց առաջին երկուքին մէջ և ոստիկանութիւնն երրորդին մէջ։ Երեսուն վիրաւորեալք կան և չորս մեռեալ։ Հասքէօյի մէջ ընտրողք չկարենալով համաձայնիլ, ընտրութիւն չկատարուեցաւ։ Նոյնպէս և Իլօֆչա ուր քուէները ցրուեցան ընտրողաց միջեւ կեցած անհամաձայնութեան պատճառաւ։ սակայն, հակառակ այսմ, բարեկարգութիւնը չխանգարեցաւ։ Այթոսի, Կապրօվայի, Զիրբանի և Դրբնի մէջ ծանր կռիւներ ծագեցան քաղաքական կուսակցութեանց միջեւ։ Թէեւ ցաւալի հետեւանք մը չունեցան, այսու հանդերձ կառավարութիւնն հրաժարեց որ այդ չորս տեղերը քննութիւնք կատարուին։

ԿԱՅՍ. ՆՈՒԷՐ

Վ.Հ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ ադամանդաղարդ ոսկի ընծայուի մը նուիրել հեռագրաց և Թղթատարութեան ընդհ. տնօրէն Վսեմ. Իզզէդ էֆէնտիին։

ՏՐ. ԹՐԷԼԱՆՑԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

Այս գիշեր ժամը 3ին ֆրանսացի ուսուցիչ Տր. Թրէյա՝ Բերայի բժշկական սրահին մէջ «Տիֆթերոն մ՚բրաս հէրի» (դասէդ եարդրը) կոչուած հիւանդութեան նորագիւտ դարմանի մը վրայ։ Սրահը լի էր 50էն աւելի բժիշկներով, որոց մէջ հայ բժշկական դասէն կ՚երեւէին ի մէջ այլոց, Տոքթորք Մատթէոսեան, Նուրիճան, Թիւրաբ, Այվազեան, Հիւնքեարպէյլէնտի, Ռօպէնսոն եւն։ 50 վայրկեան զուարճալի պերճախօսութեամբ, մերթ ընդ մերթ զուարճաբանելով, խօսեցաւ մեծանուն ուսուցիչն որ Բարիզի դպրոցին փայլուն ներկայացուցչաց մին է։ Բուռն ծափահարութեամբք վերջացան նորա բանք՝ որոց յաջորդեց Պրնալաի (Դերմանիա) ուսուցչի մը «կարճատեսութեան» վրայ ըրած ճառը։

Ուսուցիչ Թրէլա 50-55 տարեկան միջահասակ անձ մ՚է, ալեխառն մորուքով։ Կ՚երեւի թէ Թոքի հիւանդութիւն մ՚ունի, որովհետեւ ստէպ ստէպ կը հազայ և հազալէն աչքին կոպերն ուռեցած են։

Դէմքը քիչ մը դաժան կ՚երեւի, սակայն ինքը շատ բարի և վհատնձն մարդ մ՚է։ Մեծ գիւտեր ըրած է վիրաբուժութեան մէջ, բայց խօսուածքէն յայտ յանդիման կ՚երեւի որ բնաւ պարծենկոտ և եսական չէ։

* * *

Բերայի Ցունաց ՍԻԼԼՈՂՈՍԻ վարչութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Տր. Թրէյա հրապարակախօսութիւն մը պիտի ընէ վաղը, ուրբաթ, գիշերուան ժամ իններին (Ը. Ե-ը.) Սիլլօղոսի սրահին մէջ, նիւթ ունենալով «Անդէնքէ», և նորա ծագումն ու հետեւանքները։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Զմիւռնիոյ Անալնէա լրագիրն Ուշադի և շրջակայից մէջ տեղի ունեցած վերջին երկրաշարժի վրայ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ։

«Ուշադէն կը գրեն թէ Պաթաս գաւառակի պարտնեցած երեսուն գիւղերու տասն և ութն աւերակ դարձեր են և բնակչաց շատը վիրաւորուեր և քան — հինգ հոգի մեռեր են։ Ախոռներու մէջ կապուած անասոց մեծ մասը փլատակաց ներքեւ մնալով սպաննուեր են։ Երեսուն գիւղերէ տասն երկուքն եւս բաւական վնասուեր են։ Նոյն իսկ Ուշագի բնակիչներէն մէկ հոգի մեռեր և երկու հոգի ծանրապէս վիրաւորուեր են։ Բաղաքին շրջակայ վեց գիւղերն եւս բաւական վնասուեր են։ Պաթաս գաւառակի մէջ ուրեք ուրեք գետինը ճեղքուեր և սկսեր է պղտոր ջրեր բղխել։

Բումէլիի երկաթուղեաց ընկերութեան ընդհանուր ներկայացուցիչ Պ. Բիւլման երէկ Բ. Դուռը գնաց և կայս. կառավարութեան ու Պառոն Հիրշի միջեւ կեցած հաշուական խնդրոյն առթիւ երկար տեսակցութիւն մ՚ունեցաւ։ Դատական նախարար Վսեմ. ձեվտեդ փաշայի հետ։

—Թաղապետութեան Զ. շրջանակն տնօրէն պլաք պէյ, Բերայի Թէպէ Պաշիի թաղապետական պարտիզին չնութեան առթիւ մէկ քանի տարիէ ի վեր կը գատուէր Պետական Խորհրդոյ առջեւ։

Արդ, Հաֆէզ կը ծանուցանէ թէ այս դատ, որ մէկ քանի տարիներէ ի վեր Պետական Խորհրդոյ նախնական և վերաքննիչ ճիւղերու մէջ կը քննուէր, այժմ նոյն Խորհրդոյ վճռաբեկ ճիւղին մէջ աւարտեր և Պլաք պէյ անմեղ հրաչակուեր է, ըստ որում սոյն խնդրոյն մէջ Ն. Վսեմութիւնը պատասխանատու ընող որ և է օրինական կէտ չէ տեսնուած։ Պետական Խորհրդոյ սոյն որոշումը պաշտօնապէս հաղորդուեր է Պլաք պէյի։

—Կ. Պոլսոյ մէջ հունգարացի 120 զբօսաշրջիկներուն եղած ընդունելութիւնը և մանաւանդ Վ.Հ. Սուլթանի ցոյց տուած բարեացակամութիւնն Հունգարիոյ ժողովրդեան և ուսանողաց վրայ յոյժ լաւ տպաւորութիւն մ՚ըրեր և երախտագիտական զգացումներ յառաջ բերեր են, զոր սամ. կայս. կառավարութեան արտայայտելու խնդրանօք յատուկ պատգամաւորութիւն մը ներկայացեր է Բէշդալէ սամ. հիւպատոսին։

—Ծանուցուեցաւ թէ Սէլիմիյէի զօրանոցը բնակող Սկիւտարի հրկիզեալց մեծ մասն արդէն իրենց բնակութիւնն այլուր փոխադրած են և թէ փոքր մասը միայն մնացած էր։ Արդ, սոքա ևս երէկ իրենց բնակութիւնն այլուր փոխադրեցին և զօրանոցը բոլորովին պարպուեցաւ։

—Երկաթուղեաց միացման գծերու չինութեան ընկերութիւնը գանգատեր է առ Բ. Դուռն թէ գծերուն վրայ շրջելու գնացող Առնավուտք գիւղացիներ կը յարուցանեն. այս գանգատանաց վրայ, Բ. Դուռը պէտք եղած խիստ հրամանները տուաւ առ որ անկ է, իրաց այս վիճակը դադրեցնելու համար։ (Մէհէրէօս)

—Պ. Բօլ Սդէֆանովիչ երկուշաբթի օրը Դարդանելի իւր ամարանոցին մէջ սեղան մը տուաւ ի պատիւ Սրը Զարլս Տիլլի և Տիլկոնջ. սեղանին հրաւիրեալ էին նաև Վ.ուտս փաշա և Տիլկին, Պ. և Տիկին Վինսընդ Բարլաբա, Պ. Սմայթ, Նեւրչոսի տնօրէն Պ. Վուդիրաս և այլք։

Սրը Զարլս Տիլը ու Տիլկինը երէկ մեկնեցան մայրաքաղաքէս ի Պիրէոն ուստից Աթէնք պիտի այցելեն։

—Իզմիրէն կը գրեն թէ ծաղկավաճառը կը շարունակէ իւր կոտորածները քաղաքին այլ եւ այլ կողմերն և այս պատճառաւ քանի մը դպրոցներ փակուած կը մնան։

—Պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին Խան, որոյ ժամանումն յառաջագոյն սխալմամբ ծանուցուած էր, այս առաւօտ հասաւ Վառնայի շոգենաւով որ կանգ առաւ Սդէնիայի բացերն։ Մոհսին Խան դեսպանատան շոգեմակոյկով ուղղակի իւր ծովեզերեայ ամրանոցը գնաց

—Կարնոյ մէջ ծխախոտի դէտերուն եւ մաքսախոյսերու միջեւ կռիւ մը տեղի ունենալով, այս վերջիններէն մէկ հոգի սպաննուեր եւ մէկ քանի հոգի վիրաւորուեր են։

—Լիլլէ-Պուրկազի անասոց մէջ համաճարակ հիւանդութիւն մը ծագեր է։

—«Սօսիէթէ Դէնէրալ» գրամատան տնօրէն Պ. Սալօմոն Ֆէրնանտէզ ընտանեօք Սելանիկ ուղեւորեցաւ արձակուրդով։

Երեքշաբթի օրն եւս Վառնայի շոգենաւով մեկնեցաւ Պ. Էօժէն Բարաբօր՝ Պուքրէշ եւ անտի Վիէննա երթալու համար։ Այս ուղեւորութեան շարժառիթն է, կ՚ըսուի, տեղական շահուց վերաբերեալ կարևոր ձեռնարկ մը։

—Մայրաքաղաքիս բժիշկներէն Տր. Վիօլի, որ մասնակցեցաւ Վիէննայի առողջապահական համաժողովին, պատուոյ վկայական մ՚ստացեր է պատուաստման համար իւր հնարած գործիներուն եւ առաջարկած դրութեան համար՝ որ ընդունուած է։ Տր. Վիօլի յայտնած էր թէ անասնոց պատուաստը նախամեծար է միւս պատուաստներէն եւ թէ կառավարութիւնը պարտին պարտաւորիչ ընել պատուաստն ու կընդնապատուաստը։

—Ամերիկեան դեսպանն ու դեսպանուհին թողով իրենց Թարապիոյ ամարանոցը, Բերա, Օթել Ռուայեալ պանդոկն իջան։

—Հոլանտական դեսպանն ու դեսպանուհին եւս Թարապիայէն Բերա փոխադրեցին իրենց բնակութիւնն։

—Լ. Հերբերտ Օտէսայի թղթակիցն հետեւեալը կը գրէ։

«Ռուսիոյ պատերազմական նախարարութիւնը գաղտնի հրաման ղրկած է Օտէսայի պահապան զօրագնդին ըսպայից մէկ մասին որ անմիջապէս ըսկսին անգլիարէն ուսանիլ. այն զինուորականք որք յառաջդիմութիւն ցոյց տան այդ լեզուի մէջ, ատոմիճանի յառաջացում և թոշակի յաւելում պիտի ունենան, փոխադրուելով անդրկասպեան և կամ արեւելեան Ասիոյ բանակին մէջ։ Արդեօք ի՞նչ մասնաւոր ծառայութիւն կ՚սպասուի այդ կարգի ռուս սպաներէն»։

—Արդ. Պոլսէն կը գրեն թէ Տէվէճի Ալի անուն հռչակաւոր աւազակապետը կը շարունակէ ահ ու սարսափ սփռել գաւառին ամէն կողմն։ Այս չարագործ մինչեւ իսկ յանդգնութիւն կ՚ունենայ եղեր երբեմն երբեմն քաղաք իջնել իւր ապառաւթիւնները մեղսակցացն հետ բաժնելու համար։

—Բարիզի թաղապետական խորհրդոյ անդամներէն Տր. Լէվրօ և Պ. Բօլ Սդրօս մայրաքաղաքս եկած են, և Բերա Լիւքսէնպուրկի պանդոկը բնակին։

—Մէրսինէն Լ. Հերբերտի ուղղեալ նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Ասանայի սովելոց նպաստամատոյց կեդրոնական յանձնաժողովը պայմանագիր կնքած էր Ալէքսանդրիոյ մեծահարուստ վաճառականներէն Սատուլլահ պէյի հետ Սուրիայէն մէկ միլիոն օխայէ աւելի քանակութեամբ ցորենի գնման համար որ սերմանելու պիտի ծառայէ։ Երբ ցորենի մէկ մասը կը հասնի առաջին անգամ սամ. շոգենաւով մը, գաւառին կուսակալն որ կասկած ունէր թէ խաբեութիւն մը կայ գործին մէջ, անձամբ շոգենաւ կ՚երթայ և կը տեսնէ որ ցորենին կէսը փտած էր։ Կուսակալը չընդունիր զայն և անմիջապէս իրողութիւնը կը հեռագրէ ի Կ. Պոլիս։

— Սելանիկի Վերաբերչիչ ատենին ընդհանուր դատախազ Ղալիպ պէյ, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գըտնուէր, երեկ իւր պաշտօնատեղին վերադարձաւ։

—Սոֆիայէն հոկտ. 4 (Ն. Տ.) թուականն նամակ մը հեռատեսակ տեղեկութիւնները կը քաղէ Մանչեստր. Պուլկարիոյ նախարարապետ Պ. Սդամպոլ ըսին վերջին ուղեւորութեան վրայ ի Քէսաբլանկա, Մանչեստրոյ սահմանադրական մեծ.

Պ. Սդամպուլոֆ տեսաւ որ սահմանադրականը լաւ պաշպանուած էր Թրքաց կողմէ և չատ չյառաջացաւ։ Իւր գործակալներն իրեն ընդառաջ եկան պուլկարական հողին վրայ։ Տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ սահմանագծին 3 բիլոմեդր հեռաւորութեամբ, փոքր պանդոկի մը մէջ, որ Սդիւմայի աջակողմեան եղերաց վրայ կը գտնուի։ Նախարարապետն անդգնաց ընկերակցութեամբ երկու սպայից։ ուրիշ ոստիկանք իւր կառքին կ՚ընկերանային։ Զորս գործակալաց հետ եկած էին պուլկար քահանայ մը և երկու մակեդոնիացի առաջնորդներ։ Առաւօտուն ամէնքն հաւաքուեցան և մինչեւ իրիկուն վիճաբանեցան։ Չեմ գիտեր թէ ինչ որոշուած է։ Քահանայն քարտուղարութիւն ըրաւ խմբագրելու համար այն հրահանգներն որք պիտի ղրկուէին ամէն կողմ։

—Սերպիական դեսպանը Բերա Մեծ Փողոց կէօչէան վսեմ. Ցակոբ էֆէնտիի տան դիմացի տունը վարձեր է, ուր սերպիական դեսպանատունը պիտի փոխադրուի մէկ քանի օրէն։ Այս տուն անցեալ տարի ամերիկեան հիւպատոսարանի կը ծառայէր։

—Անցեալ կիրակի օր Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշայի մէջ տարօրինակ կերպիւ կարկուտ տեղացեր է։ Կարկուտի մեծ մասը սագի հաւկթի մեծութեամբ և 80էն մինչեւ 120 կամ ծանրութեամբ։ Կարկուտի հատիկներէ մին մինչեւ իսկ 200էն մինչեւ 350 կամ կշռեր է։ Մարդու կորուստ չկայ։ միայն մէկ քանի անձինք թեթեւապէս վիրաւորը և բաւական անասունք մեռեր են։ Եղած վնասն, որ կը բաղկանայ տանց ապակիներու և կղմինտրներու խորտակումէն, միայն 4-500 ոսկի կը հաշուուի։ (Սաուրէ)

—Կէօչէիսարի (Գիւնեա) շրջակայից մէջ եւս անցեալ ամսոյ երկրորդ օրն հաւկթի մեծութեամբ կարկուտ տեղացեր և երկու հարիւրի չափ արջառք սպաննուեր են։

—Բէյթիի վարչութիւնը Քաֆալայի դատարանաց առջեւ դատ բացած էր ռուսական հպատակ Պ. Թէօֆիլիտէսի դէմ որ այդ քաղաքը կը բնակի։ դատական նախարարութիւնն յատուկ պաշտօնեայ մը կարգած էր որ ներկայ կը գտնուէր դատին։ Արդ Մանչեստրս կ՚իմանայ թէ ցաւալի միջադէպի մը պատճառաւ դադարեր է այդ դատը։ Պ. Թէօֆիլիտէս դատարանին մէջ բարիանալով վերաբերեալ բոլորքեր ուղղեր է նախագահին և Քաֆալայի իշխանութեանց նըկատմամբ։

— Ոստիկանութիւնն երէկ երեսունի չափ չարագործներ Սինոպ աքսորեց, Տրապիզոն ուղեւորող Մոխսուսէի չոգենաւով։

—Նախընթաց գիշեր ժամը 7 ին Գաւրը գիւղի նէլ Տէյիրմէնի թաղը երկաթուղւոյ գծին մօտ հրդեհ ծագելով փայտաշէն տուն մը միայն այրեցաւ։ Ցունն տպահովագրեալ էր։

—Ադրիանուպոլոյ Օրթաքէօյ գիւղաքաղաքի մէջ կառուցեալ զինուորական հիւանդանոցի շինութիւնն ալարտեր եւ բացումը տեղի ունեցեր է մեծ հանդիսիւ։

—Մարսիլիոյ թղթաբեր շոգենաւն այս առաւօտ եւր. ժամ ութին անցաւ Դարդանելէն։

Խմբագրութեանս ուղղեալ նամակ մը Տօքթէօռ Շերպէթճեան էֆէնտիի մարդասիրական հետեւեալ գործը կը պատմէ։

Ամիս մ՚առաջ յետին թշուառութեան մատնուած ընտանիքի մը պատկանող անուսնացեալ կին մը ծնունդ բերելութեան ցաւեր ունենալով դայեակը բժիշկի մը պէտք կզգացնէ յայտնելով թէ կինը վտանգաւոր վիճակի մէջ է։ Նոյն մայրն անմիջապէս Տէօքթէօռ Շերպէթճեանի կը դիմէ որ մարդասիրաբար կը հաճի գալ և ամէն ջանք ի գործ դնելով կինն ազատել։ Նամակագիրն այս առթիւ յանուն մարդկութեան իւրքերմ չնորհակալիքը կը յայտնէ հրապարակաւ Տէօքթէօռ Շերպէթճեանի այս բարեսրտութեան եւ ազնիւ զգացմանց համար։

ՇԻՐԲԼԻԹԻ ԹԱՅՐԻՆԻ չոգենաւուց երթեւեկութեան հոկտեմբեր ամսոյ ժամանակացոյցն հրատարակած ենք մեր այս աւուր Դ. երեսին մէջ։

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

Մեծ Նոր Խան, վերի յարկի դրսի դրան դիմացի անկեան 4 թիւ սենեկին մէջ, ամէն օր ժամը 5էն մինչև 11 Գաղղիերէն, Անգլիերէն, Գերմաներէն, Իտալերէն և արդի Յունարէն լեզուները կը դասախօսուին խիստ դիւրին և գոհացուցիչ եղանակաւ ու դիւրամատչելի պայմաններով։

1127 — 1—6

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՃԱՌՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 12 հոկտ.

Ժուռնալ դե Տէբա, յայտնելով որ Ֆրանսա բնաւ չբաղձար գրաւել զՄարոգ և ծանուցանելով թէ բոլոր ակրութիւնք մարտանուեր զրկած են ի Թանգէր երկրագիմի նըպատակներով, կը հրաւիրէ Ֆրանսան և Սպանիան, որոնք միայն ուղղակի եւ որոշ շահեր ունին Մարոգի մէջ, ուղղակի համաձայնիլ իրարու հետ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 1 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՓՈՒՆ

3 ամիս	Ֆնտարայի վրայ (պանքայի)	.....	110 3/8
3 »	» » (վճռական)	.....	110 1/4
3	Բարիզի » (պանքայի)	.....	22 90
3 »	» » (վճռական)	.....	22 97 1/2

Օսմանեան Բիանսոլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Մնաց.)	Սերի Գ. կ.	15 14
Պարսպային գոցուածէն վերջը	» »	15 13
Բերայի մէջ	» »	— —
Առաւօտուն բացուածքում	» »	15 13
Բարձրագոյն գին	» »	15 13
Նուազագոյն »	» »	15 13
Կէս օրին	» »	15 13

ԻՍԹԱՆԳԱՅԼ ՏԱՖԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	36 36
Այս առաւօտ	36 36
Կէս օր	36 36

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԼԻՈՅ

Փոխառութիւն 1858	Սերի		21 30
» 1862)			
» 1860)			
» 1863)	»		14
» 1872)			
» 1865)			
» 1869)	»	0	15 13
» 1873)			

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՆԵՐ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	4	4
Քրէտի ժէնէրալ	Գ. Կ.	Օսմ. »	6 30
Պանք տը Գոմս	»	»	5 30
Սօս. Շանմ է վայէօր	»	»	3 25
Թրամուէյ		»	335
Բումէլի երկաթուղի	Ֆր.		34 3/4
Օպլիկոսիոն տը Բրիւքսիէլ	»		—
Բանքնէթուղի Լաւրիօմի	»		95

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 12 հոկտ. ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. բանսոլիտ			102 5/16
Օսմն.	Սերի Գ.	բացուածքում	13 5/8
»	» »	գոցուածքում	13 11/16
»	» »	Ա.	21
»	» »	Բ.	14
»	» »	Գ.	13 1/2
Օթոման 1871			(.) 72 1/4
Փոխառութիւն 1877			84 1/4
Պանք Օթոման			9 5/8
Ռուսական փոխառ. 1873			95 1/8
Եգիպտական մնացեալ (Լունտրէս)			75 1/8
» առանձն. (բրիվիլէժ)			99 1/2
Տպրա Սանիէ			72
Տօսանիսալ (փոխառ. Լիոնիտ)			(.) 95 1/4
Հունգարական պարտատուղթ 4 %			— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 574

Վիէննա, 12 հոկտ. ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 70
Օսմանեան երկաթուղի	17 20

Բարիզ, 12 հոկտ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի	4 1/2 %		109 25
» »	3 %		82 20
Օսմանեան բանսոլիտ	Սերի Գ.	բացուածքում	13 95
» »	»	գոցուածքում	13 92 1/2
» »	»	Բ.	—
» »	»	Գ.	13 85
Օսմանեան երկաթուղի			35
» Լեվանի բանքնեթուղիք			— —
Պանք Օթոման			497 50
Դրետի Լիոնէ			572 50
» Ֆոնսիէ			1397 50
Բանքնոտտ Լիոնի			1267 50
Սուէզի Ջրանցք			2012 50
Ռուսական 5 % 1877 ի			99 7/8
Իտալական Ռանթի			93 72 1/2
Սպանիական (արտաքին)			67 5/8
Եգիպտական մնացեալ			388 75
Բրիւքսէլի Թիւրք			356 25
5 % Հելլենական			345
Զէք Լոնտրայի վրայ			25 40

Բարիզ, 12 հոկտ. ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 %		— —
Օսմանեան քոնսոլիտէ		գործ չկայ
Եգիպտական		383 75

ԳԱՐԹԱԼԵԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԻՄՍԿԻԻՏՍԻ, 29 սեպտ.

Ցայտնի իրողութիւն մ՚է թէ՝ ուսողութիւնն, որ գիտութեանց մէջ ամենակարևորն է, ունի մեծ ազդեցութիւն մը մարդկային մտաց և գաղտողութեան զարգացման վրայ, ուստի և սկզբան անդ հրաժեշտ է եղած այդ գիտութեան աւանդումն համայն վարժարանաց մէջ, և իրաւամբ դաստիարակութեան շրջաններու մէջ կը տրուի իրեն այն կարևոր տեղն որուն արժանի է։

Ուրախ եմք յայտարարելու թէ հայ ազգն ևս վերջերս զգացած է ուսողութեան կարևորութիւնն և թէ հայ երիտասարդութեան մէջ կան այնպիսի ազնիւ և կրթասէր անհատք, որք զգալով ճիշդ գիտութեանց անհրաժեշտ կարևորութիւնն, և իրենք զիրենք ազգ. մանկուսոյն մասնաւորապես և հայ ազգին ընդհանրապես օգտակար կացուցանելու դովելի եռանդէ մղեալ, կ՚աշխատին սոյն այս գիտութեան նոր մը ղուսմ մի տալ, նոր նոր ուսուցման մեթոտներ գտնելով, դժուարութիւնքն հարթելով և խոչնդոտներն բառնալով։

Այս կարգէն է Երուանդ էֆ. Գարթալեան, հմուտ չափագէտն, որոյ վերջերս հրատարակած «ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵՆՆ» անուն դասագիրքն պատիւ ունեցայ ընդունելու, եւ ուսումնասիրեցի զայն։ Ուրախութեամբ կը յայտարարեմ թէ, այս նոր թուաբանութիւնն միակ դասագիրքն է ի մեզ յորում գործնականին տրուած է այն կարևորութիւնն որուն արժանի է, եւ որ ցարդ հրատարակուած թուաբանութեանց մէջ անտես առնուած է գրեթէ։ Դիտելիութեամբ տեսանք այդ գեղեցիկ դասագրքին մէջ, կեանքի կիրառական խնդրոց մեծ մասերը մի, ուր կէ ուսանողն կրնայ մեծ օգուտներ քաղել, և չէ խճողեալ այնպիսի բռնազբօսեալ և սեթևեթի խնդիրներով որք տաղտուկ կ՚առթեն եւ որք դպրոցին դուրս չունին կարևորութիւն։ Երուանդ էֆ. Գարթալեանի դասագրքին մէջ մեծ կարևորութիւն տրուած է վաճառականական ընթացիկ հաշուոց եւ գործառնութեանց և վտարուած են այնպիսի կանոններ և խնդիրներ, որք աւելի ուսանողին միտքն չփոթեցնելու կը ծառայեն քան զայն զարգացնելու։

Արդարև մեր Ազգ. դպրոցաց մէջ ուսանդուած թուաբանութիւնն, ցաւ է մեզ ըսել, միշտ չէ արտադրած ակնկալուած արդիւնքն, և ամուլ եղած են ամէն ջանք. միթէ տեսած չենք այդ վարժարաններէն վկայեալ երիտասարդներ, որք ուսած են թուաբանութիւն, մչած են ուսողութեան բարձրագոյն ճիւղերն իսկ, և սակայն իսկ և անկարող գտնուած են վաճառականական ընթացիկ հաշուոց և գործառնութեանց առաջ, և միթէ ցայժմ չկա՞ն այնպիսի դպրոցներ յորս թուաբանութիւնն կանոնաւոր իւր հինաւուրց աւանդական եղանակաւ. ցաւ է սիրտս կրենք թէ հաստատական է մեր պատասխան, եւ ո՞ւմ է յանցանք, ուսանողին որ դպրոցին մէջ ժամավաճառ կը լինի գրեթէ ուսանելով, և իւր գլուխն պայթեցնելով, այն ամէն թուաբանական հաշուոց եւ կանոնաց տարափին մէջ որք դպրոցին սեմէն դուրս ամենևին չունին փոքրիկ կարևորութիւն իսկ. անշուշտ ոչ։

Այս իսօսքերս չհետեւցուի թէ կը փափաքիմ թուաբանութեան մէջէն ջնջել ամէն այն հաշուոց եղանակներն և կանոններն որք չեն գործածուիր առևտրական ասպարէզին մէջ. քաւ լիցի, թուաբանութեան տեսակներն ալ իւր կարևորութիւնն ունի, սակայն առանց գործնականին ի՞նչ արժէք կրնայ ունենալ։

Երուանդ էֆ. Գարթալեան նկատելով անշուշտ ինչ որ մենք բացատրել չանացինք, ժամը ճիշդ վերջին վերայ դնել ուզեց և հրատարակեց այնպիսի թուաբանութիւն մի որ բաղդատմամբ ցարդ հրատարակուած թուաբանութեանց եթէ ամենամեծ առաւելութիւն մը ունի, այն ալ ադոր մէջ գործնականին տրուած կարևորութիւնն է, որ ինչպէս ըսինք թուաբանութեան մը մէջ անհրաժեշտ պէտք է ըլլայ։

Եւ սակայն յարգելի հմուտ չափագէտին թուաբանութեան առաւելութիւնը միայն յայդմ չի կայանար. ունի տակաւին մի քանի առաւելութիւններ ևս զոր սատ յիշել աւելորդ չեմ դատեր։

Նախ, լեզուն կտրուկ և մաթեմատ

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

Միջազգային Համաժողով Առողջաբանութեան եւ Ժողովրդագրութեան բացեալ ի Վիէննա ի 26 Սեպտ.

Ատենապետութիւն Բէրնհարտ.

Առողջաբանութիւնն ի բնէ ազդեալ կը գործադրեն մարդիկ յորմէ՛հետէ գոյութիւն ունին։ Տուներ չենած կամ զգեստուց և սնունդեան ընտրութիւն ըրած ժամանակ՝ մարդ ի հարկէ իւր բարեկեցութեան չահուն կ'անոյ։ Անգլիացիք Comfort կ'անուանեն այն ամէն միջոցներն՝ որոնք դիւրակեցութեան կը նպաստեն. մեծ կարեւորութիւն մ'ունի այս և կ'արժէ որ ամէն ոք անոնց օրինակին հետեւի։ Ցիրաւի, տանեւեօթներորդ դարուն, երբ Լոնտոն միլիոն մը բնակիչ չէր պարունակեր, միջակ հաշուով մեռնողներու թիւն 100ին 42 էր, մինչդեռ հիմա որ նոյն քաղաքին մէջ 4 միլիոնէն աւելի բնակիչ կը պարունակի, մեռնողներու թիւն 100ին 21 է միայն։ Պատճառն այն է որ Անգլիացիք իրենց հարստութեան մէկ աղուոր մասը դիւրակեցութեան համար կը գործածեն։ Առողջութիւնը ամուսական ինչք մ'է և ըստ այնմ ազգային ամուսութեան մի մասն։ Ոչինչ լաւագոյն կ'ապացուցանէ այս ճշմարտութիւնը քան զայն գումարները՝ որք կը վատնուին հիւանդութեան համար։ Թուահամարի հետազօտութիւնը ի վեր հանած են թէ հիւանդանոց ընդունուող 35 հիւանդաց մին կը մեռնի, և դրամանի աւուրց թիւը միջին հաշուով 20 է իւրաքանչիւր հիւանդի համար։ Եթէ ընդունինք թէ բնակչաց թուոյն 100ին 30ը կը մեռնի տարին (այս համեմատութիւնը ճիշդ է դեռ մեր քաղաքաց չատերուն համար), պէտք է հետեւցուցնենք թէ տարին 1000 բնակչաց համար 1050 հիւանդութիւն և 21000 օր դրամանան հաշուելու է։ Արդ՝ դրամանի, սնունդի, աշխատութեան չահուն կորստեան համար առնուազն օրն 2 ֆր. 50 սանդիմ հաշուենք, 1000 բնակչաց համար, տարին, 105,000 ֆրանք կամ Վիէննայի պէս միլիոն մը բնակիչ պարունակող քաղաքի մը համար 52,500,000 ֆրանք պիտի վատնուի։ Ասկէ կը տեսնուի թէ՝ մինչեւ իսկ ենթադրելով որ մեռնողներու թիւն 100ին 1ի իջուցուի, ինչ ահագին գումարի մը կը նստին հիւանդութիւնն և մահը։ Քանզի 100ին 30 մեռելութիւնը Վիէննայի համար 52 միլիոն 500,000 ֆր. կ'արժէ, 100ին 1 մեռելութիւնը 1,750,000 ֆրանքի վնաս մը կը հասցուէ։ Բայց եթէ մեռելութիւնն 100ին 1ի իջուցուէր, Վիէննա 50,750,000 ֆր. չահած պիտի լինէր։ Այս գումարները դրամագլուխ չեն, այլ տոկոսներ։ Զոր կը հատուցանենք ամեն տարի կանոնաւորապէս։ 52,500,000 ֆրանքն 100ին 4 տոկոսի հաշուով 131 երկիլիոն 250 միլիոն ֆր. դրամագլուխի մը տոկոսն է։ Վիէննայի պէս մեծ քաղաքի մը ընդհանուր մեռելութիւնն 100ին 1ը՝ 4 երկիլիոն 375 միլիոն ֆրանքի դրամագլխոյ մը կը համապատասխանէ։

Միայն սովորական կենաց մէջ չէ որ առողջութիւնը մեծ դեր մը կը խաղայ։ պատերազմի համար ալ մեծ կարեւորութիւն ունի։ և դուք ամենքին գիտէք որ անցած պատերազմաց մեծ մասին մէջ հիւանդութենէն մեռնող զինուորաց թիւը թշնամիէն սպանուող զորաց թիւէն շատ է։ Այսպէս Խրիմու պատերազմին ժամանակ 309,000 ֆրանսական զինուորէն 95,240ը մեռան։ Ասոնց 20,000ը միայն պատերազմի դաշտին վրայ կամ առած ծանր վէրքերէն մեռան, մինչդեռ 75,000ը ալ և այլ հիւանդութեանց զոհ դնացին։

Նոյն բանն եղաւ անգլիական բանակին համար։ Սակայն անուհետեւ առողջաբանութիւնը բոլոր քաղաքակրթեալ երկիրներու մէջ մեծամեծ յառաջադիմութիւններ ըրաւ, և տասնեւհինգ տարի ետոյ Խրիմու պատերազմէն, առողջաբանական բարեկարգութեանց արդիւնքն զգացուեցաւ ֆրանսո-գերմանական պատերազմին մէջ։ Ըստ Անճէլի, այս պատերազմին մէջ գերմանական բանակին ամբողջ կորուստը 40,881 է, որուն 28,282ը թշնամւոյն կողմանէ սպանուած, 346ը պրուսական պատահարներու զոհ եղած և 12,282ը հիւանդութենէ մեռած։ Այս թուանշաններէն երեւան կ'ելնէ, թէ ո՛րչափ կ'օգնէ առողջաբանութիւնն առողջութեան բարելաւման և կենաց պահպանման և թէ քանի՛ կարեւոր է անոր ուսումը։

Երբէք կարգի արուեստաւորը պարտին զբաղիլ առողջաբանութեամբ. նախ բժիշկը. ապա ճարտարապետը և երկրաչափը, հուսկ ուրեմն վարչական պաշտօնեայք։ Առողջաբանական ուսուցման առարկայք ասոնք են. օդ յորմէ օրն 9000 լիտր կը շնչենք, և որ կրնայ վնասակար ըլլալ ո՛չ միայն իւր ֆիզիքական և քիմիական յատկութեանց այլայլմամբ, այլ նաև կաղերով, փոշիով, միքրոպներով զոր կրնայ պարունակել։ սնունդը, ամրոնը, ոսքերը, տուներու շինուածքն և առողջապահիկ վճակի մէջ պահպանումն, անոնց ջեռուցումն, օդաւորումը, լուսաւորումը. գետինն, ականներու ջուրերուն մաքրեցումն։ Ասոնք մի քանիներն են դիւաւոր նիւթոց որոնք բաւական են ցուցնելու առողջաբանական ուսման կարեւորութիւնն, ուսում՝ որուն համար շաբաթը մէկ կամ երկու ժամէն աւելի զոհելու է։ . . . . . .

Ժամանակ մը եղաւ որ ամէն ջերմ ունեցողէն արիւն կ'առնուին մինչեւ թուլանալու աստիճան և թիֆօ ունեցողներն ալ անօթութենէ մեռնելու թոյլատու կը լինէին. այսօր ճիշդ հակառակը կը գործադրուի։ Նոյնպէս ալ կարգ մը խիստ և մեծաժախ միջոցներ ձեռք առնուեցան առողջապահութեան վերաբերող։ սակայն բնաւ օգուտ մը չունեցան։ Միայն ֆրանսիացիները պիտի յիշեմ իբրեւ միջոց ընդդէմ տարածման ֆիլիրին նաւային հաղորդակցութեամբ։ Շատ բժիշկներ և վարչութեան պետեր այնպէս կը համարին տակաւին թէ՝ Անգլիացիք յանցաւոր են անոր համար որ ֆիլիրն Հնդկաստանէն Եւրոպա կ'անցուցին Սիւէզի ջրանցքէն, և այս ալ այն պատճառաւոր, իրենց վաճառականական շահերէն թելադրեալ։ ընդդիմացան ֆրանսիացի հաստատման։ Ոչինչ ստագոյն է քան զայս, քանզի Սիւէզի ջրանցքին բացումէն առաջ ֆիլիրն անօսրագոյն չէր հարուածեր զմեզ և 1869էն։ այսինքն ջրանցքին բացման ժամանակէն ի վեր, ֆիլիրն երկիցս (1871էն ց1875 և 1884էն ցաւուրս այսորիկ) տիրեց բազում եւրոպական գաւառաց մէջ, մինչդեռ Անգլիան զերծ մնաց անկէ։ Անգիրոյ այսպէս ազատ մնալուն պատճառը ֆրանսիացիներն տարբեր բանի մը մէջ փնտռելու է։ — երկրին առողջապահական պարմանաց բարւոքման մէջ։

Ինչ ժամուն դիւրահասանութեամբ փնտռելին երբեմն յանախագէպ մեռելութեան պատճառը գերեզմանատնց մէջ։ Բայց յորմէ հետէ որ աւելի ճիշդ կերպով քննեցին ջուրը, օդը եւ հողը, եւ լաւագոյն եւս ի համար արկին մեռնողներուն եւ հիւանդացողներուն թիւը, կարծիքները փոխուեցան։ Քննութիւնն երեւան հանեց որ գերեզմանատնց հորերուն ջուրն ընդհանրապէս աւելի մաքուր է քան թէ բնակեալ տեղերու հորերուն ջուրն. եւ Միքէլ Փարիզի գերեզմանատնց օդը զննելով գտաւ որ անոր մէջ միքրոպ չկար։

Գալով գործարանաց առողջաբանութեան, դեռ ընելու շատ բան կայ։ Ցաւօթի է որ գործարանաց կաղերէն ոմանք վնասակար են, սակայն կարծիք շատ կը տարաձայնին սա խնդիրը գիտնալու մասին թէ այս կաղերէն ինչ քանակութեամբ խառնուելով վնասակար կը լինին։

Ուրիշ խնդիր մ'ալ կայ՝ որուն վրայ հիմա շատ կը վիճաբանին եւ որ ուշադրի բուրդին եւ բամբակի կը վերաբերի։

Բոլոր գործնական առողջաբանութիւնը գիտական խորին հետազօտութեանց առարկայ պէտք է լինի։ եւ այս նպատակին ծառայելու համար ոչ միայն փորձառու մարդիկ այլ նաեւ աշխատանոցներ պէտք է գտնուին։

Անդամանութիւն եւ բնախօսութիւն առողջաբանութեան համար անհրաժեշտ ուսին։ Վերջին ժամանակներս, ՊոէՔէրէլէթ (ուսումնասիրողներու) ըսուած դիտութեան ալ պէտքն զգացուեցաւ, եւ ոմանք անոր պէտքն անչափ չափազանց ցուցուցին որ իբր թէ առանց սոյն ուսման անհնար է առողջաբանութեան ուսումը։ Եթէ այնպէս է, ուրեմն ինձ ուրիշ բան չմնար բայց եթէ հրաժարականս տալ։ քանզի բնաւ չաշխատեցայ սոյն ուսման եւ այլ եւս չեմ կրնար ի յետին աւուրս կենացս ուսանել զայն, թէպէտեւ մեծ աքանչացող մ'եմ դիտութեան այս նոր ճիւղին եւ. ամենամեծ յոյս ունիմ անոր ապագային վրայ։ Երբ կը տեսնեմ որ ի՛նչ անհուն ծառայութիւն մատուցին Բասդէօռ (*) եւ Քոխ գիտութեան ընդհանրապէս եւ առողջաբանութեան մասնաւորապէս, խենդ ըլլալու եմ չդիտնալու համար որ ՊոէՔէրէլէթին պէտք է ներկայացուի առողջաբանական հաստատութեան մը մէջ։

Գալով առողջաբանութեան ուսուցման ծրագրի մը, պէտք է առողջաբանական միւսէոններ և աշխատանոցներ հիմնուին, դպրոցներու մէջ բժիշկ մը տեսական առողջաբանութիւնն ուսուցանէ ստիպողական կերպով։

Դիտութիւնը մեծապէս ձեռնտու է արուեստից զարգացման։ եթէ ճգնականութեան, չարժման, մթնոլորտի ճնշման, ջերմութեան և էլեկտրականութեան օրէնքը չգտնուէին, պիտի իրականային՝ այնքան յառաջադիմութիւնք զորս բարեբաղդ եմք այսօր տեսնելու։ Առնենք, օրինակի համար, լուսաւորման խնդիրն։ եթէ գիտութիւնը Լավուազիէի ձեռամբ երեւան չհաներ արման տեսակին, էմէ Արկան չպիտի գտնէր 1783ին՝ իւր լամբարն և, յաւիտեանս յաւիտենից, Ռոմպէական լամբարներով և մոմերով պիտի մնայինք։

Ցուսանք որ առողջապահական տը նօրինութիւնն օգնութեամբ գիտութեան պիտի փարեցնէ ընդ հուպ աւելի շողշողուն՝ կենաց ջահն, և պիտի պահէ պահպանէ ընդերկար ընդդէմ իւրաքանչիւր բաղխման պատահական հողմոց՝ որք դան երբեմնակի շիջուցանել զայն։ (Ծոֆհաքրոնիկէ։)

(Շարունակելի) ՏՈՌԴ. ՌՕՊԻՆՍՕՆ

ՀՈՍ ՏԵՂ ՄԸ ԿԱՅ ՊԱՐԱՊ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ամառուան յոյժ գեղեցիկ կիրակի մը, երեկոյեան ժամը 6ին, Սէն-Գուի երկաթուղւոյն կայարանին մէջ խուռն բազմութիւն մը խ՝նուած՝ անհամբեր Փարիզ գացող երկաթուղւոյն կապսէրը։ Հեռուէն խուլ աղմուկ մը լսուեցաւ, երկաթուղին էր որ գուգաւ։ Ամէն ոք իրար անցած էր, մեկնելու ժամը կը մօտենար։ Բոլորն ալ սիրելի բարեկամներ և ազգականներ էին որք չէին ուզեր իրարմէ բաժնուիլ։ Հոս հոն կը խմբուէին, գիրար կը կանչէին։ Վերջապէս երկաթուղին կ'ելնէ առաւ։ Այն ատեն կայարանին մէջ խառնաշփոթութիւնն սկսաւ տիրել։ Ուշ մնացողները մէկ կառքէն միւսը կ'երթային տեղ գտնելու համար։ Ցանկարծ երեւան ելաւ երիտասարդ աղջիկ մը, առանձին, երկչոտ և շփոթած, կառամարին մեկնելու նշանը տուելու վրայ էր և բոլոր կառքերն որոց դիմած էր խեղճ աղջիկը տեղ գտնելու համար լեցուն էին արդէն։ Ցուսահատելու վրայ էր, երբ յանկարծ առաջին կառքին կառքերէն մ'ոյն պատուհանէն եկող ձայն մը զինքը վատահեցուց։

—Հոս տեղ մը կայ պարապ։

Երիտասարդ աղջիկն աչերը վեր առաւ և կարմրեցաւ։ Իրեն հետ խոսող անձը չը-նորհալի ձեւով մը զինքը կը հրաւիրէր որ աճապարէ։ Հետեւապօրայ սիրուն սպայ մ'էր նա, պարապ գտնուած տեղն ալ ճիշդ անոր դէմն և խեղճ աղջիկն հոպիւ ժամանակ ունեցաւ հոն սպրդելու։ Շոգեկառքին վերջին չշխնը լսուեցաւ և կառամարը ճամբայ ելաւ։

—Շնորհակալ եմ, պարոն . . .

—Բան մը չէ, օրիորդ, երջանկութիւն մ'է այս ինձ համար։ . . .

Ցեսոյ լռեցին և սկսան գիրար դիտել։

Սպայն, Սէն-Սիէէն նոր եկած, փոխտեղակալ մը, կ'զբաղնար երիտասարդ աղջիկն շնորհալի և վայելուչ դէմքին վրայ։ Տժգոյն էր նա, չարժուն և կանոնաւոր դիմագծերով, շագանակագոյն և փոքր ինչ ոսկեփայլ մազերով և նուրբ հասակաւ մ'որ հեւք էր նիհար ըլլալէ։ Պարզ հագուած էր, և փոքրիկ փարիզուհւոյ մը կիրակնօրեայ պճրանքը չուներ բնաւ։

Ուղեւորուհին եւս գաղտագողի անոյշ մը նետեց իւր դրացւոյն վրայ։ Խարուած չէր ի սկզբան, յիրաւի սիրուն աղայ մ'էր նա, թարմ և անկեղծ դէմքով, գեղեցիկ ոլորուն սեւ պեխերով։

Նորասի աղջիկն յանկարծական յուզում մը զգալով, կոշիկ փոքրիկ պայուսակի մը մէջէ գիրք մը հանեց և սկսաւ կարդալ . . . և կամ կարդալ փորձեց . . . . Սակայն կը մոռնար թղթերը դարձնելու։ Փոխ-տեղակալն ուշադրութիւն չէր ըներ այդ բանին, բայց ծերունի պարոն մ'որ այս պզտիկ տարածանը կը դիտէր, նշմարելով այդկան այն ա՛ուշադրութիւն, կամաց մը ժպտեցաւ։

Սպայն երկարող կերպարան մ'ունէր, ուզածին պէս դիտած էր իւր դրացուհին, մինչ նա ընկղմած կը թուէր ուշադրաւ ընթերցումներու մը մէջ։

Կառամուտը Սէն-Լազարի կայարանը մտաւ։ Ժամանակ էր բաժնուելու . . . . Երիտասարդ սպայն ոտքի ելաւ, յետոյ յարգանօք բարեւելով, դռնակէն վար ցատքեց։ Նորասի աղջիկը տեսաւ անոր հեռանալն և արտմեցաւ։ ուստոյ պատճառը պիտնալու։ մտապրաց Բա-Բէչուսիի ընդարձակ սրահէն կ'անցնէր՝ երբ յանկարծ կանգ առաւ, մէկը զինքը կը կոչէր։

—Օրիորդ։

Փոխ-տեղակալն էր՝ իւր մօտը կեցած, գլուխը բաց և խոնարհած։

—Ո՛հ, պարոն, թողէք զիս, ըսաւ աղջիկը չփոթած։

—Մ'երկնչիք եւ ներեցէք որ բացատրեմ ձեզ հոս կեցնելուս պատճառը Անուն Ժագ Տէքլօ է, պաշտօնս կը տեսնէք, յաւելցուց երիտասարդն, իւր նոր համազգեստին վրայ տնարի մը նետելով։ ա՛ւ այժմ հարատութիւն չուենիմ։ Ահաւասիկ բաւական տեղեկութիւն ունեցաք իմ վրաս։ Նախ ուզեցի ձեզ հետեւիլ, օրիո՛րդ, ո՛վ ըլլալնիդ իմանալու համար։

—Պարո՛ն։

—Բայց հրաժարեցայ որոշումս, ինձ աւելի յարմար թուեցաւ այսպէս ընել։ Վատահ եղիք թէ՝ իմ նպատակս այնքան մաքուր է որ բանած ընթացքս բնաւ ձեզ վիրաւորելու միտում չունի. թէեւ ի սկզբան ձեզ տարօրինակ թուեցաւ անշուշտ։

Վայրկեան մը լռութիւն տիրեց։ Նորասի աղջիկն ինքզինքին եկաւ. պատասխանել ուզեց, բայց մէկէն ի մէկ չկրցաւ։

Զայնը չէր ելներ, վերջապէս իւր յուզմունքը զսպելով։

—Անկեղծութեան փոխարէն անկեղծութիւն, պարո՛ն։ Անուն Ամէլին Լըպլան է եւ Պ . . . կոմսուհւոյն քով ուսուցչուհի եմ. ձեզ նման ես ալ աղքատ եմ և լաւագոյն բանի մը չեմ սպասեր։

—Շնորհակալ եմ, օրիորդ, շնորհակալ՝ ձեր ինձ ցոյց տուած վստահութեան համար։ Այժմ որ վստահ եմ ձեզ վերտին տ'ունելու, եւ գիտեմ ինչ որ կ'ուզէի գիտնալ, կ'երթամ. Ձեզ այս տեղ տեսնելի երկար ժամանակ վար դնել լաւ չըլլար։

Երկրորդ անգամ ողջունեց դեռատի աղջիկն եւ մեկնեցաւ։

* * *

Երկու մանկամարդք վերտին զիրար տեսան։ Ժագ քսան և երկու տարեկան էր. Ամէլին ալ տասն և տրի։ Զիրար սիրեցին. և քաջութիւն ունեցան դիմադրելու այն երթալով աճող սիրոյն յարձակութեան։

—Կինս պիտի լինիք, կ'ըսէր Ժագ։

—Միրուն բարեկամ, ձեր կինը, առանց դրամօժտի, լաւ գիտէք թէ անյարելի է այդ։

—Եթէ ուզէք սպասել, այդ արգելքը բառնալ կարելի է . . . թերեւս մօտաւոր ժառանգութիւն մը . . . . Օհ, պէտք է հրպարտութիւնդ մեր սիրոյն զոհէք։

—Ցոյս այդ բանին վրայ է։

Ամէլին ամէն բանի յանձնառու եղաւ։

Որոշեց սպասել կ'ուզէր հարստութիւն մը նուիրել այն մարդուն, որոյ իւր երջանկութիւնը պիտի պարգեւէր։

Թունէզի ա՛չառանքին նախընթաց երեկոյն էր։ Ժագ Տէքլօի ընտանիքն՝ որ պատերազմական նախարարութեան մէջ մեծ ազդեցութիւն ունէին՝ հրաման ստացած էին որ նորասի սպայն իւր զինուորութեան ա՛ռաջին փորձերը հոն կատարէ։

Մեկնեցաւ նա լի վստահութեամբ, միասին տանելով իւր գեղեցիկ նշանածին խոստումները։

Քանի մ'ամիս վերջը, պաշտօնական հեռագիր մ'ի Թունէզ տեղի ունեցաւ՝ մէկ ճակատամարտը կը պատմէր, յորում յաջողութիւններ գործած էր։ Այդ հեռագիրը կ'անուանէր Գաղղիացւոց մեռելով և վիրաւորեալ սպայներն։ այս վերջիններուն մէջ կը տեսնուէր նաեւ Ժագ Տէքլօի անունը։

Ամէլին լրագրի մը մէջ կարդաց այս լուրն և խորհեցաւ Թունէզ երթալ։ Մասնայու մտատանջութենէ մը ատ՝ապալ, և առանց ի նեսամի առնելու այն բազմաթիւ դժուարութիւններն որք արգելք պիտի ըլլային իւր նպատակին կատարման, կը պատրաստուէր ճամբայ ելնելու երբ Ժագէն նամակ մ'ստացաւ, որուն մէջ կ'ըսէր թէ՝ իւր վիճակ։ փանդատ որ չէր և թէ արձակուրդի հրաման ստացած ըլլալով իւր ապաքինութեան համար, քիչ առնէն իւր հայրենի երկիրը պիտի վերադառնայ։

Սպային ընտանիքն էթամբ կը ընակէին։ Հոն փոխադրած էին զինքը . . . Ստած էր իւր նամակին մէջ. իւր ստացած վէրքը վատանգաւոր էր։

Այս եղելութեան վրայ եւս լրագրիք տեղեկութիւն տուին։ Ամէլինի, բայց յոյժ տարտամ կերպիւ։ միայն թէ՝ երբ իմացաւ իւր նշանածին էթամբ գտնուելն՝ իսկոյն հոն երթալու համար ճամբայ եւաւ։ Հոն իրեն ինաց տուին թէ՝ Ժագ մեռնելու վրայ էր եւ գժբաղդ աղջիկն հնարը չգտաւ անոր քով երթալու։

Իրեն համար ամէն բան կոչնչանար։

Իւր կենաց նպատակը կը շինէր յանկանական գիշերին մէջ։

Իւր երազ երը կը փոխադրէին զինքն իրենց տեսակցութեան առաջի օրն եւ կը տեսնէր նա Ժագն, որ ձայնով ու ձեւերով զինքն կը կանչէր . . . . ու իւր զարթուելը սոսկալի կ'ըլլար։

Շարաթ մը յետոյ, սգազգեաց խումբ մը՝ դեռատիսակ փոխ-տեղակալն ի գերեզման կ'առնէորէին։ Հեռուէն՝ սեւեր հագած կին մը յուզակարօրութեան անցնիկը կը դիտէր։ Երբ ամէն բան լմնցաւ, երբ Ժագի ազգականներն ու բարեկամներն մէկ մէկ ափ հող նետեցին անոր դագաղին վրայ, սոյն կինը փոսին մօտեցաւ, սրուակ մը տարաւ իւր շրթանց, ծերպարեց և քիչ յետոյ անկենդան գետինը գլորեցաւ հետագայ բառերը մրմնջելով՝ զոր ներկայ եղողները նախ չկրցան հասկնալ։

—Հոս տեղ մը կայ պարապ։

Ասոնք եղան Ամէլինի վերջին խօսքերը։ Իւր վրայէն էթամբի քաղաքապետին ուղղեալ նամակ մը գտնուեցաւ, որուն մէջ քիչ մ'ասակ եւ պէտք եղած տեղեկութիւններ կային։ Քաղաքապետը նամակը կարդալով ճշմարտութիւնը գուշակեց . . .

Հետեւեալ օրը, նորասի աղջկան փափքին համեմատ, իւր մարմնին ամփոփուեցաւ Ժագ Տէքլօի ընտանեաց գտմբարանին քով, ուր երիտասարդ սպայն կը հանգչէր։ Թարգմ.

ԷՎԱՌԻՍԹ ՄԱՆՋԻՆ Տ. ՁՕՊԱՆԵԱՆ

ԱՍՏԻ ԱՆՏԻ

ԹԻԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒ ԴՈՒՄԱՐՏԱԿ ՄԸ.

Հինգ հարիւր թիապարտներ, որք քանի մը օրէ ի վեր Դուլոն հասած էին Ֆրանսայի զանազան բանտերէն, պետական Օ՝ն փոխադրանաւով ճամբայ հանուեր են դէպի Գայէն, (ֆրանսական Կիւյան, հարաւային Ամերիկա), որ, ինչպէս յայտնի է, Ֆրանսայի թիապարտից գաղթավայրն է։ Մըշանջնոնական աշխատութեան դատապարտեալ 87 մարդոց 9ը մահուան դատապարտուած էին և Հանրապետութեան նախագահին ներման արժանացած են։

Ցիշենք քանի մը անուններ. Կոմս ալը Մ . . . , նկարիչ, որ իւր մայրն սպանեց։ Տէրմոնիւռ, գերեզմանաց սպծիչը. Լէոնի, զինուորաց սպանիչը։ Ռոսէլ, հայրասպանը. Տրանսիժօ, Միգաս, ոմ իւր եղբայրն սպանեց թեւեռակի հարուածով մը Դուլոնի նաւահանգստին մէջ, եւն. եւն։

Այս տխուր տեսարան մուտքն ի լուսոյն յինքն յանկոցած էր յոգնաքաւուն ամբոխ մը որ կը զեռար Մուրիյոնի նաւարանին շրջակայքն, ուսկից պիտի անցնէին թիապարտից կարգերը։ Բոլոր այս թիապարտք հագած էին բանտի զգեստը, գորշագոյն զբաստակ, նոյն գոյնէ եւ նոյն կերպասէ լայն վերարկու եւ տաբատ, եւ ամրապէս ձեռնակապեալ էին Հայտակ ասած, մէջքադիպ մը տեղի ունեցաւ։ Միգաս, եղբայրասպանն, որ հերակեան ոյժ մ'ունի, ջանաց փախչիլ, և նեռաւեցաւ իւր քով կեցող ոստիկանին վրայ, աքացի հարուածելով զնա, ջանալով խանձել, և հայհոյութիւններ արձակելով։ Ուրեմն ի՞նչ պատճառ, հարցանեմ Մոնդէյ, սարսռալեցաւ միջամտել ոստիկանը ի ձեռին և սպառնացաւ Միգասի որ շարժուած մ'ըրածին պէս գնդակ մը կը գետնէ գլխուն մէջ։ Ցանցէն ի շղթեանս փոխադրութիւնը շուտով կատարուեցաւ։

Օ՝ռի մէջ, դատապարտեալք փոխուած են երկաթեայ վագոնիներու մէջ, որք 2, էն 23 հոգի կրնան պարունակել։ մէջտեղն անցք մը թողուած է։ Մէն մի վագոնի ներքնակողմը խոզովակ մը կայ շոգեգործին հետ հաղորդակցութիւն ունեցող, եռացած ջրով լուալու համար ընբոստները։ Վագոնիներուն դիմաց երկու թեղանօթներ գտեղուած են, գրերայի առուներով որք պատրաստ են արձակուելու։ Վերջապէս զինեալ պահակ մը, հրացան յուս, գլխիր ցերեկ կը հսկէ, պատրաստ զսպելու ապստամբութեան ոգէ փորձ։

Դատապարտեալք նաւատեաց դէս կը ճաչեն, առանց գինիի, և օր, ժամ մը խումբ խումբ կամուրջին վրայ կը հանուին՝ օդ առնելու համար։

Շոգենաւը քառասուն օրէն Գայէն կը հասնի։

——

ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՇՄԻ ՎՐԱՑ ՀԱՇԻՒԵՐ.

Նամակագրոշմի վրայ եղած տարօրինակ հաշիւներն երթալով կը չատնան։ Կատարի վիճակագիր մը հաշուած էր թէ ինչքան նամակագրոշմ պէտք է իրարու վրայ դնել՝ Բարիզի Վանտոմեան սիւնին բարձրութեան հասնելու համար, կամ ինչքան նամակագրոշմ պէտք է իրարու կցել՝ աշխարհս շուրջը զօտի մը ածելու համար։ Եւ ահա ուրիշ յանս հաշուագէտ մ'ալ գտած է թէ երկրագնդիս վրայ տարին սպառուղ եօթն միլիար նամակագրոշմ ց համար կը ծախսուի 55,000 քիլօ թանկ . . .

——

ՁԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԱՑՐԱՔԱՂԱՔԻՆ, Բէյքինէ կը գրեն թէ այս տարի ամենաչքեղ հանդիսով պիտի կատարուի Զինաց գահաժառանգի հարսնիքը։ Կայսրութեան բոլոր կողմերէն Բէյքին պիտի բերուին Զինաստանի գեղեցկագոյն աղջիկներն — ըստ չինական սովորութեան —, որոցմէ մէջէն Երկնային Կայսեր զաւակը պիտի ընտրէ իւր հարսը։ Կայսրութեան ելմտական անձուկ վիճակի պատճառաւ հարսանեաց ծախքը սովորականէն նուազ պիտի լինի, այն է 1,180,000 օսմ. ոսկի միայն։ Սոյն ահագին գումար չնչին քանակութիւն մը կը ներկայացնէ բազմամարդ նախկին կայսերաց հարսանեաց ծախքերուն։

——

ԱՄԵՆ ԲԱՆ ԿԸ ՑՈԴԻՒ, ամէն բան կ'անցնի, ամէն բան կը կոտրի։

Եւրոպական այս առածին ճշմարտութեան վերահաստ եղած է Պլզմարք իշխան հետեւեալ ձախող պարագայիդ մէջ։ Իւր պաշտօնավարութեան քսան և հինգ ամեայ յոբելեանին առթիւ, Երկաթեայ Նախարարապետն ինքնագիր նամակ մ'ստացած էր կայսրէն որ կը խնդրեցէր նմա, շնորհակալ կը լինէր իրեն և, ի՝նչ երախտագիտութեան, կը նուիրէր նմա յատճապակեայ սքանչելի անօթ մը, հրաշակերտ Պէրլինի արքայական գործարանին։ Արդ, երբ բոլոր այդ մեծարժէք նուէրը պարունակող սնտուկն, անօթը գտան ջարդուփշուր եղած։

——

ԹԻԱՊԱՐՏԻՑ ԼՐԱԳԻՐ.

Հիւսիսային Ամերիկայի Մրինէսոդա նահանգին մէջ, Ագիլուորդի բանտէն ի լոյս կելնէ չարաթական լրագիր մը որ վերնագիրն է Հաչէլ Բանտ։ Լրագրին տեղերէն երեքը մնանկնանար չգիտցուած աշխատութեան գատապարտեալներ են Անոնցմէ մին, Գրիվիէն Ճունքը, որ միանգամայն բանտէն գրագարտնատան է, լրագրին տպագրիչն է։ ուրիշ մը, Շուվաքը, խմբագրին է։ Բոլոր բանտարկեալք կընդունուին յաշխատակցութիւն, և խմբագրութիւնը պէտք ունեցածէն չատ աւելի ձեռագիր կ'ստանայ։ Բանտին տնօրէնը բարձր հակոլոթիւն ունի հրատարակութեան վերայ։ Զարմանալին այն է որ բանտին պաշտօնեայները, տնօրէնն իսկ, քնոգատութենէ զերծ չեն լրագրին մէջ։

——

ՁԱՇԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ.

Ցանկալորդ մը կը գանգատի յատուկ պիՔիթէքի մը կարծրութենէն։

Ճաշարանապետը, վեհապանծ, կը հրամայէ։

—Էյ, ուրիշ գանակ մը տուէք պարոնին։

ԴԵՂԱՐՔԵՆ

ՍԱՄԻԿ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԿԷՏԻԿ-ՓԱՇԱ

Թիւ 2 — Պալի-Փաշա եզգուշու — Թիւ 2

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՏՈՒՆ

Առաջին կարգի եւ ամենամաքուր գեղօրինից, ապահովիչ եւ երաշխաւորեալ, ուղղակի Բարզուս Գաղղիացի Դեղագործաց Ընկերութեան վաճառատունէն բերուած։

Մթերանոց ամենաընտիր և գեղեցիկ ձեւի իւղի, որ բարձրագոյն չքաղաքաւորեալ վաճառատեսակ Անգղիական հռչակեալ Բէթեռ Մօլէթի տունէն մեծ քանակութեամբ բերել տրուած է։—Թարմ հանքային ջուրեր, ընտիր գոնեաքներ, Գնեաքնեայի և Գոնտոյի գինիներ, Շեռբլաթ, Ցուսին Լաքթէ, Գոլոնեայի ջուր, անգլիական հոտաւէտ նիւթեր, ակուառներ մաքուր պահելու փոչիներ, եւն. եւն։— Դեղագիրք ժանրակիսա ճշգրտութեամբ կը պատրաստուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՁԱՓԱՒՈՐ

1226 1—12

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ

ԳԱՂԻԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ցոյժնեաց Ռ. Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Վաւերացեալ ի Պատ. Ուսումնական

Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

——

Մեծանուն հեղինակին սոյն գործն, արդիւնք երկարաժամանակեայ փորձառութեան, վիճակ է իւր տեսակին մէջ նիւթոց ընտրութեան, զանազանութեան և կարգաւորութեան նկատմամբ, ուր աշակերտը դիւրաւ և ինքնին կը յառաջանայ գիւրիւրէն ի խրթին, գիտցածէն չգիտցածին և այս անդգալապէս և առանց ճգնի։

Ի գիւրութիւն ուսանողաց առաջին երկու մասանց մէջ ամէն դասի վրայ դրուած են գաղիերէն բառեր իրենց արտասանութեամբ եւ նշանակութեամբ. ասկէ զատ գործոյն վերջը յաւելցուած է նաեւ առանձին բառարան մը ամբողջ գործոյն մէջ պարունակեալ բառերուն։

Կեդրոնատեղին է Գ. Պալատեան գրատունը, Կ. Պոլիս Ցակոբեան խան Թիւ 14։ Կը ծախսուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց ծով ի գին 4 ղրշ։ 1170 7—10

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ Կ. ԳԱՐԹԱԼԵԱՆ

Դասատու

Զափական գիտութեանց

Ազգային դասատուներէն Երուանդ էֆ. Կ. Գարթալեանի սոյն դասագիրքն, որ կը պարունակէ թուաբանութեան տեսական և գործնական մասը միտգամայն, բազմավեպ փորձառութեան և մեծ խնամոց արդիւնք է։

Թուաբանութեան բոլոր կանոնք կոկիկ և դիւրընթեռնելի ոճով բացատրուած են, և մեզ բարեկամ չունենք և վաճառականական հաշուց վերաբերեալ կանոնք ընդարձակ տեղ մը կը գրաւեն սոյն նոր դասագիրքին մէջ։

Բաց ասել, մասնաւոր ուշադրութիւնս եղաւ է որ ի բաքանչիւր կանոնի յարակից ինդիրք թուրքից առեւտրական գործանեութենէ ենք և առանին կենաց պատոյց համաձայն ըլլան։ ասանց որպ թուաբանական, խնդիրքք չան անգամ տարակուսցուցիչ և աւելորդ կ'ըլլան։

Հմուտ թուաբանին սոյն աշխատասիրութիւնը մեր ազգ. վարժարանաց մէկ զգալի պէտքը կուգայ լրացնել և բառնալ աշակերտաց ձեռքէն ուանդական գրութեամբ պարապուելն չատ մը դասագիրքեր։

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղին է Ցակոբեան խան, թիւ 14։ Երուսալեան գրատուն, Ա. Պիսէռճեանի քով։

Գինն է 7 1/2 ղրուշ

Շատ առնողին մասնաւոր զեղչ կ'ընուի։

336 34—50

ՏՕՔԹԼՕՌ ՏԻՐԱՆ ԲԱԲԱՄԱՃԻ մասնագէտ մանկարարձ, պ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻԾ ԵՒՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐԻՈՅ 1,788964

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐԻՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած ընտանին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 500,000 — **ՄԱՐԻԹԱՅՄ** — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամատրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՊՆԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԻՒՆԵՐԹՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԴԵՂ. ՏՐ. ՈՒԱԴՄԱՆԻ

Շատ քիչ դեղեր կրնան իրենց յաջողութիւնն հաստատել բժշկական այսքան բարձր անուններով, որպէս են. բրոֆ. Տր. Ֆոն Լաուրը, բժիշկ Գերմանիոյ կայսեր, բրոֆ. Ֆոն Վէսդֆալ, բրոֆ. Շվանցինկէր ի Գերլին, բրոֆ. Ֆոն Տրաանցոնի և Վիւրցպուրկ, բրոֆ. Ֆոն Նիմոպանիմ և Միւնիխ և այլն։

Այս վերջինը կը գրէ ինձ, իբր հիւանդանոցին մէջ փորձելէ յետոյ.

«Ինդրեմ տեղեկութիւն տուլ ինձ թէ ո՞ւր գիմելու եմ այս աքանչելի դեղէն գնելու համար։»

Վիէննայի Բժշկական Մամուլը կ'ըսէ (1 մարտ 1885)։

Տր. Ուադմանի Մ-թրոպոլանը արժանի է մեծ բժշկաց բազմաթիւ յանձնարարութեանց։

Այս Մաքրողական միակ արտաքին դեղն է ընդունված Պոմբէյեան։

Մէկ մտանոցի պարունակութեամբ դեղ եթէ ներքսարկես արձանին մէջ, անմիջապէս արտաքնոց կ'երթաս։ Եթէ ազդեցութիւնը շատ զօրեղ կամ արագ է, կարելի է խառնել հարկ եղածին չափ ջուր, որպէս զի կանոնաւորապէս ելնէ փորը։

Մանկանց համար ջրախառն Մաքրողականը կը բաւէ սովորաբար։

Մանկանց վտանգաւոր թանչքին առաջն առնելու լաւագոյն դարմանն է օրն երկու անգամ հանել փորը։

Աբլոնեբրնբրնեան. Որբանին մէջ կը խոթեն քիչ մը բամբակ որ թաթխուած լինի ջրախառն Մաքրողականի մէջ (ամբողջ ժամ մը, օրը երկու անգամ)։

Հոմեոպաթ հնանդուրնեանց, Թիֆոյ, Բոլերայի և ասեն, մարդ զգուշանալու է ներքին դեղերէ։ Եթէ փորն օրը երկու անգամ ելնէ, լաւագոյն դարմանն է ժամանակ չտալու համար միքրոպներուն որ ծաւալին։

Պոմոպոլ հնանդուրնեան. Ներքսարկութիւն մ'ընելէ ճաշէ յետոյ։

Բոլոր ոստրոպական պոմբոյնց մէջ, կամուած, փոխում, ստամոքսի ցաւ, խլիթ, չնչեղութիւն, փորին անմիջապէս երեսը մեծ օգուտ կ'ընէ։ Շատ տաքտ ճաշէ մը յետոյ մարդ ինքզինքը կը գտնէ ներքսարկութեամբ մը և շատ անգամ վտանգաւոր անմարսութեան մը առաջքը կ'առնու։ ուղեւորութենէ առաջ և ուղեւորութեան միջոցին, մի՛ մոռնար այս հանգիստ դեղը։

Նա որ գիտէ մաքրողական ներքին դեղերու շատ գործածութեան հետեւանքներն և մեծ քանակութեամբ ջուր ներս առնլով յառաջ եկած աղիտաբեր արդիւնքները, ինչպես են ընդարմացում մեծ աղեաց, պնդութիւն, արիւներութիւն, պիտի ընտրէ միշտ այս նոր դեղն, որ ազդեցութիւնը նոյն կը մնայ քանի մը տարի վերջն իսկ։

Դեղատանց մէջ կը ծախուի.

1 ամբողջ շիշ 1 մէճիտիէ
½ » 1/2 »
¼ » 1/4 »
Գրեթէ 1/2 մէճիտիէ

Գործարանին Նշանն է գրեթէ մը և անունն էդիթէդիերուն և չիշերուն վրայ։

ՏՐ. ՈՒԱԴՄԱՆՆ

Մասնագէտ որովայնի խօթութեան և կանանց հիւանդութեանց

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար միակ կեդրոնատեղին է Տր. Շմիտէկ, յԱգրիանուպոլիս։—Ի կ. Պոլիս կը ծախուի Պ. Գասդրիտէսի դեղարանն, Քարաքէօյ թիւ 5 և ի Դեղագործական Մթերանոցն, Մեծ փողոց Ղալաթիոյ, 35, Կայսրան Պէշիքթաշի թըրամուէյից։

Ման. Մաէսդրիմի դատարանն 5000 Ֆրանքի տուգանուց և դատին ծախուց դատապարտեց Պրոֆիսման և Գոնսդանդէն խմագիրներն, այս դեղին դէմ գրած լինելնուն համար։ Պուա-լը-Ֆիւբի վերաքննիչ ատեանը բոլորովին հաստատեց այս վճիռը։ (12 մայիս 1885)։ 979

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ և ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ ԳԻՇԵ ԲԱՆՈՒ ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՆՔ

Անունք	Թոնոյ	Անունք	Թոնոյ
Քոնորու.	4200	Ագիրա	3000
Ֆերս	4000	Օսարիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէրեթիս	3000
Սեսսգրիս	3250	Բէրա	300
Թէպ	3250	Լօրիս	800
Մարսալա	3250	Օլինա	800
Մարիթիմ	3250	Ռէսիլ	700

Բերա շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրիսդը, ամսոյս դ էպի 13ին Լիվերբուլէն ելլալ կ'ըսպասուի ընդ հանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան
ՋԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
341 31, Ճէյմս Ստրիդ, Լիվերբուլ

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՏԱԲԷՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Ներեւելից Տնօրէն. Մ. Լեժէն Բարարօր
» լիազօր գործակալ և քննիչ. Մ Նազարէթ Եագրճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեսուչ Պալեօղեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Տամատեան և Դասպարեան Ատանա. Դ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շերէֆֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնեա, և այլն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Ամէնորդ կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զատակաց տէր անձանց իբր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զատակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զատակունքը, աղքատութեան սոսկալի հիրաններէն հեռի պահելու համար։ Ստոյգ արդէն հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար՝ պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (ժամանակագրեալ Աստրոլոգ-Հանգիստական կառավարութեան ներքին գրասենեակին) պահեստի դրամարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։ 654

ԱԶԴ ԱՌ ԵՐԿԱԳՈՐԾՍ

Ապացուցուած է թէ երկրագործական մեքենայից ամենէն կարեւորն այն է, ոմանց թաղերի կերպիս, որ մարդկային թեւին տեղը կը բռնէ, յարդը պատրաստելու և միանգամայն ցորենը ծեծելու համար։ Այսօրինակ ոչ մէկ մեքենայ, որ անիւով և շոգւով է, դեռ մուցուած չէր ի Թուրքիա։

MARSHALL SONS ET CO.

Գ. Գ. ՃՈՆ ԹՈՄՍԸՆ և Ս. ԹԻՒՐԱՊԵԱՆ

Ներկայացուցիչք

Marshall Sons et Co.

Առաջին անգամ իրենք բերել տուած են։

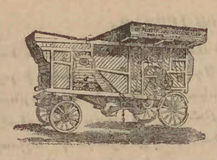

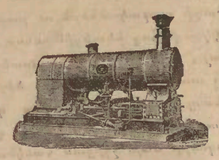

Այն անձինք որ կը փափաքին տեսնել այս մեքենային բանիը, կը հրաւիրուին դիմել առ գործակատար, Թոմաս խան, Պոլիս, որք պիտի տան հարկ եղած տեղեկութիւնները։ 980 24—26

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բռնէն Լիվերբուլ և Ամերիկայ գիծ.

Անունք	Թոնոյ	Անունք	Թոնոյ
Ալճերիան	2500	Ֆաղենեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անամալուգան	2500	Ֆլավիան	3700
Ամերիան	2500	Իսպերիան	5500
Ազապիան	3700	Իսպրիան	5500
Գալատիան	6000	Իսգրիան	5500
Գուկարիան	6000	Լիսպանիան	2200
Քանթերեան	800	Լիկուրիան	2500
Սայրենեան	2000	Լիսպան	800
Տուրոյ	700	Օնտարիոյ	700
Եմիրզան	3700	Բերմիան	3800
Ֆագիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալիերիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ամրակեան շոգենաւը, նաւապետ Ռիչարտը, ամսոյս 14ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն գիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՆՇՈՆԹԷՆ Գործակալ
Թիւ 1, Մէյհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատեղք, Պարոնայք Ֆրէտ, Էյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ
Գործակալներ։

Կ. Պոլիս, Իստանբուլ Լաքոնդէն. Զմիւռնիա, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վասման և ընկ. Մարդա, Ա. Քամիլերի. Շիրա, Ս. Վօրդ օրուլօ Որդիք և ընկ Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.
346

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ

Ընդարձակ առեւտուր գաւառաց հետ

Զինէ եւ ճավայէ ուղղակի բերուցած

Գերբնոյր եւ ամեն ճաշակի յարմար թէյեր

ԴՆԵՐ ԶԱԳԱՒՈՐ ԵՒ ՈՐՈՇԵԱԼ

Փորձը ամեն գովեստէ լաւագոյն պիտի հաստատէ հին գոյութիւնը վեր սոյն վաճառատան ըրած զոհողութիւնքն յաճախորդները գոհացնելու համար։

Պահճէ Գարու ճէլալ պէյ խանի դրան կից թիւ 10
1000 31—78

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Ժ. ՆԻՔՏԼԻՆԿԷՐ

Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։ 626

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՍԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ԴՈՐԾԱԿԱԼ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԳՈՒՐՄՈՒԶԻ

LA ROUENNAISE

1837 ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Դրամագլուխ . . . . . 4,000,000 ֆրանք
Պահեստի դրամն հաշուոյն մէջ չէ

L'INDUSTRIELLE

Հրդեհի ճիւղէն 1,500,000 ֆր. Բուն իսկ դրամագլուխ 5,000,000 ֆր.

LA CAISSE D'ASSURANCES MUTUELLES

Կ'ապահովագրուին նաեւ արջառք և անասունք։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա Գարանթինա փողոց Լէօն խան թիւ 1, 2, 3, 4։

Ադրիանուպոլսոյ և Արեւելեան Ռումելիի տնօրէն և գործակալն
123 Դ. ՏԷԼԻԳԱՔՕՍ

INJECTION BROU

Առողջապահական, ամենազգու եւ զգուշական։—Ի անմիջապէս կը բուժէ հին և նոր սերմնահոսութիւնները։ 30 տարուան յաջողութիւն։—Կը ծախուի աշխարհիս ամեն լաւ դեղատանց մէջ և ի Բարիզ, Ժ. Ֆէրրէի դեղարանը, 102, Բիշիլիօ փողոց, յաջորդ Պորի
J. Ferrè, 102, Rue Richelien, Paris 721

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

ԶԷՐՐԻ ՓԷՔԹՈՐԱՆ

Տօքթօր Այէրի Զէրրի Փէքթորալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողաչաւք, բորբոքումն հագագի, բորբոքումն ընչափողի, ընչարգելութիւն և այլն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զգացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կազատ հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'սփոփէ ու կը կազդուրէ։

Տր. Այէրի Զէրրի Փէքթորալն այնքան մեծ հմայաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, շնորհիւ նորա կոկորդի և թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրինակ նուաճող ազդեցութեան է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն և պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Զկայ ամենեւին դեղ մը որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արժանիք ունենայ նորա կատարեալ վստահութիւնը գրաւելու։

Զէրրի Փէքթորալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամեն դեղերէ գերազանցն է և էժան։ բնաց չատ հաճելի լինելով՝ փոքր տղայք շատ գիւրաւ կ'առնուն։

Գործածութեան եղանակը շիշերուն կեռ կը տրուի։ Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆՍԵԱՆ և ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ Կը ծախուի նաեւ քաղաքիս մէջ զանազան դեղագործաց քով։ 581

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՀԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1887 Հոկտեմբեր 1 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչև Հոկտեմբեր 31

(Բաց է կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղբարց կամուրջ ելնող շոգենաւուց երթեւեկութիւն

Ժ. Ա. — Թ.
»1 — Եկնիմ. Մեզարպ. Պեշ. Թարապիա Եկնիքեզ (Եկնիքիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 34
»1 35 Եկնիք. Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեշ. (Պեկպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 20
»2 15 Եկնիմ. Մեզպ. Պեշ. Քիրեճպ. Թար. Եկնիք. Ուրքաթ օրերը Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեկպէք (Պեկպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 18
»2 50 Եկնիք. Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեկպէք (Պեկպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի). (Բացի ուրբաթէ) 28
»3 15 Եկնիմ. Մեզպ. Պեշիւք. Թար. Եկնիք. Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպ. (Պեկպէքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 17
4 30 Ա. Գավազ Եկնիմ. Մեզ. Պեշ. Թարպ. Եկնիք. Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեկպէք Ամրավ. Գուրբ. Օրթ. Պեշիք 38
5 45 Եկնիմ. Մեզ. Պեշ. Թար. Եկնիք. Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեկպէք Ամրավ. Գուրբ. Օրթ. Պեշիք 20
7 — Եկնիմ. Մեզարպ. Պեշիւք. Թարապ. Պեշդօզ Բաշապ. Եկնիք. Մերկ. Դանրճ. Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամրավ. Զէնկ. Պեյլեր Օրթաք. Գուզ. Պեշիք. Իսպկ. 25
8 15 Ա. և Ր. Գավ. Եկնիմ. Մեզարպ. Պեշ. Թարապպ. Եկնիք. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպ. Ամրավ. Գուրբ. Օրթաք. Պեշիք. (Ուրբաթի օրերը Սթէնիա պիտի Հանդիպի) 18
10 — Մեզարպ. Պեշ. Թարապ. Եկնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Ամրավ. Օրթաք. Պեշ. 21

Ամրավատիպնեան կամուրջ կ'ելնող շոգենաւուց ժամերը

»12 25 Պեպէք Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. 28
»1 5 Պեպ. Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. 33
»1 40 Ամրավ. Գուրբ. Օրթ. Պեշիք. 25
»2 10 Պեպէք Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պեշ. Գապ. 21
»2 50 Ամրավ. Գուրբ. Օրթաք. Պեշիք. 2
»3 25 Պեպէք Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պեշ. Գապ. 23
»4 15 Պեպէք Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պեշ. Գապ. 2
10 55 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ 20
11 15 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ 25

Ամրավատիպնեան կամուրջ կ'ելնող շոգենաւուց ժամերը

»12 30 Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզ. Գապ. 21
»1 — Պեյդզ. Բաշապ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդ.) 28
»1 35 Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. 19
»2 30 Ր. և Ա. Գավ. Մեզ. Պեշ. Թար. Պեյդզ. Բաշ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 32
»2 45 Գանտ. Վան. Զէնկ. Պեյ. Գուզկ. Պեշ 34
»3 45 Գանտ. Վան. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. 21
4 45 Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Իսպկիւտար 28
4 45 Պեյդ. Բաշպ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզ. Պեշիք. 19
8 45 Պեպիւք. Թարապ. Պեյդ. Բաշապ. Զուպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վան. Զէնկ. Պեյլեր. Գուզկ. Իսկ 28
10 25 Գանտիլիեն Զէնկիեքեզ կամուրջ 23
11 5 Գուզկուշնճնաբէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ) 33

(Բաց է կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եղբարց երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

»2 15 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Ամրավ. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եկնիք. Թար. Պեպիւք. Մեզարպ. Դեկնիմնճայլէ Ր. Ա. Գավազ 33
3 — Գապաթ. Իսպ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Զէնկեյ. Ամրավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլրճ. Մերկ. Եկնիք. Բաշապ. Պեյդ. Թարապ. Պեպ. Մեզ. Եկնիմ. 25
4 — Պեշիք. Օրթ. Գուրբուշ. Ամրավ. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եկնիք. Թար. Պեպ. Մեզ. Եկնիմ. 20
5 30 Գապաթ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրբուշ. Ամրավ. Պեպէք. Ր. Հիսար Պեյաճ. Մերկ. Սթէն. Եկնիք. Պեյդ. Թարապ. Պեյիւք. Մեզր. Եկնիմ. և Գավազներ 18
6 45 Իսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Զէնկ. Ամրավ. Գանտի. Ա. և Ր. Հիսար Գանլրճ. Մերկ. Եկնիք. Թարապ. Պեպ. 28
8 30 Պեշիք. Օրթ. Ամրավ. Պեպ. Ր. Հիսար Մերկ. Եկնիք. Թարպ. Մեզար. Պեպ. 21
10 — Եկնիք. Թարպ. Պեպ. Մեզպ. Եկնիմ. (Ուրբաթի օրերը ժամ 9 45ին) 17
10 30 Ր. Հիսար Պեյաճ. Մերկ. Սթէն. Եկնիքեզ, Թարապիա, Պեշի. Մեզար. Եկնիմ. 34
11 10 Եկնիք. Թարապ. Պեպիւք. Մեզարպ. Եկնիմ. 18
11 40 Պեպ. Ր. Հիսար Պեյաճ. Մերկ. Սթէն. Եկնիք. 20

Ամեն ուրբաթի օրերը կամուրջէն շոգենաւ մը ժամ 4 45ին մեկնելով, Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշպ. Պեյդ. Թար. Պեյիւք. Մեզպ. պիտի երթայ և անտի ժամ 6 30ին մեկնելով յետեայ նուամատոյցները հանդիպելով կամուրջ պիտի վերադառնայ։

Ամրավատիպնեան կամուրջէն Եւրոպական եղբարց երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

»1 35 Ուղղակի Պեպէք. 21
»2 15 Ուղղակի Ամրավատքեզ 2
»2 50 Ուղղակի Պեպէք 28
»3 45 Ուղղակի Պեպէք 2
10 — Պեշիք. Օրթ. Գուրբուշ. Ամրավ. Պեպ. Ր. Հիսար (Վոսփոր երթալ շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 20
10 30 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Ամրավ. Պեպէք 25
11 5 Գապ. Օրթ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրբուշ. Ամրավ. Պեպ. Ր. Հիսար Պեյաճը քեզ 28
11 40 Պեշիք. Օրթ. Գուրբուշ. Ամրավ. Պեպ. 33
12 5 Պեշիք. Օրթ. Գուրբուշ. Ամրավ. 25

Կամուրջէն Ուսկան Եղբարց երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

»1 15 Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլ. Բաշ. Պեյդզդ Եկնիք. (Բացի ուրբաթէ) 28
»2 15 Ուղղակի Գանտիլի 34
»3 10 Ուղղակի Գանտիլի 21
3 15 Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բ. պանճէն Պեյդ. 19
4 10 Ուղղակի Գանտիլի 28
9 25 Պեշիքթաշ, Գուզկուճճ. Պեյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավազներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
10 15 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշապ. Պեյդ. Թար. Քիրեճպ. Մեզ. Գավազար 32
10 40 Իսկ. Գուզկ. (Բացի ուրբաթէ) 33
10 45 Պեշիք. Գուզկ. Պեյլեր. Զէնկէ. Վանիք. Գանտիլի Պեպէք (Գանտիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Զուպ. Բաշապ. Պեյդ. 23
11 45 Գապ. Գուզ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք. 21

Ամեն ուրբաթ իրիկունները ժամ 11 ին Մեկար պուրտիին շոգենաւ մը մեկնելով, Պեշիք. Թարպ. Եկնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Ամրավ. Պեյլ. Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իսկ. Հանդիպելով կամուրջ պիտի երթայ

ԻՍԿԻԻՍԿԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւսքարէն	Կամուրջէն	Կամուրջէն	Իսկիւսքար
12 35	6 35	1 —	7 5
1 10	7 5	1 20 Պեշիք	8 15 Պեշիք
1 45	8 15 Պեշիք	2 —	9 —
2 10 Պեշիք	9 —	2 30	9 40
2 45	9 30	3 5 Պեշիք	10 10 Պեշիք
3 25	10 — Ֆերպ.	3 45	10 30 Ֆերպ.
3 35 Ֆերպօթ	10 10 Պեշիք	4 15 Ֆերպօթ	10 35 Գզ.
4 — Պեշիք	10 40	4 30	11 —
4 35	10 50 Գզ.	4 55	11 15 Ֆերպ.
4 45 Ֆերպօթ	11 — Ֆերպ.	5 20	11 25
5 5	11 25	5 30 Ֆերպօթ	11 50
5 25 Վոսփոր	11 40	5 55 Պեշիք	12 5
5 35 Պեշիք	12 5	6 25	12 5 Գզ*
6 5			

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւսքարէն	Կամուրջէն	Կամուրջէն	Իսկիւսքար
1 —	7 5	12 45	7 5
1 35	8 15 Պեշիք	1 20 Պեշիք	8 15 Պեշիք
2 10 Պեշիք	8 45	2 —	8 45
2 40	9 15	2 40	9 15
3 25	9 45	3 5 Պեշիք	9 45
3 35 Ֆերպօթ	10 — Ֆերպ.	3 45	10 10 Պեշիք
4 — Պեշիք	10 10 Պեշիք	4 15 Ֆերպօթ	10 30 Ֆերպ.
4 40	10 45	4 30	10 45
4 45 Ֆերպօթ	11 — Ֆերպ.	5 20	11 45 Ֆերպ
5 25 Վոսփոր	11 10	5 30 Ֆերպօթ	11 20
5 35 Պեշիք	11 45	6 — Պեշիք	11 40
6 5	12 5	6 25	12 5
6 35			

* Այս երթեւեկութիւնը հրեից տօներուն, և շաբաթի օրերը չպիտի կատարուի։

ՀԱՐԵՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 — Հարեմէն Պալաճաք (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30 » »
10 35 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 30 » » (Կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
2 45 Կամուրջէն Հարեմ Պալաճաք (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 — Կամուրջէն Հարեմ անտի Պալաճաք
10 10 Կամուրջէն Հարեմ անտի Պալաճաք (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 15 Կամուրջէն Հարեմ անտի Պալաճաք (Կիրակի օրերը ժ. 10 30ին).

ԻՍՕԿԻԻՍԿԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՎ ԿԱՄԱՐԱՐՋ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 35 Իսկիւսքարէն Գապաթաշ Պիրքեճճի
4 45 Իսկիւսքարէն Պիրքեճճի
10 — Իսկիւսքարէն Պիրքեճճի
11 — » Գապաթաշ
4 15 Պիրքեճճիէն Իսկիւսքար
5 30 Պիրքեճճիէն Գապաթաշ Իսկիւսքար
10 30 Պիրքեճճիէն Իսկիւսքար
11 15 Գապաթաշէն Իսկիւսքար

Ծան.—Օգէ միգապատ եղած ասեն, շոգենաւք իրենց գանուած տեղը պիտի ճանն։ 663